

რ ე დ ა ქ ც • ი ს ა გ ა ნ .

უკანასკნელ, დეკემბრის თვის, ამ ნომერთან, ეგზანგებთ „ცისკრის“ მკითხველებს, რომელთაც კელი მოწერილი აქუსთ და ფულიც შემოუტანიათ რედაქციაში 1869 წლისათვის. — პირველი ნომერი, იანვრის თვისა, რომელშიაც არიან დაბეჭდილნი შემდგომნი სტატიები. 1. შეერთება საქართველოსი რუსეთთან (შემდეგ გიორგი მეფის გაწაფვალებისა წის გზით შეიერთა რუსეთმა საქართველო. ამ საქმეში განსაკუთრებით მოქმედებს იმპერატორის პაულისი. — ტფილისში ელჩების მოსვლა. — ბასი თავადის შვილებისა, ხალხისა და სელახლად გაკისრება მეტროპოლიტის ელჩებისა. — საქართველოს უწყსოებაები. — დროებით სამეფოს გამაგებლება დავით ბატონის შვილისაგან. — მეფის ირაკლის შვილების იმერეთში წასვლა. თ. ლეონიდ ბარათაშვილისა. 2. მოჯადოებული პრინცი. (კომედია.) იე. კერესელიძისა. 3. სიპართლე (ლექსი). 4. „დროების“ გაზეთი და იმისი სიტყვიერება. ე. ჯაბუაძისი. 5. წიგნი მოწერილი რედაქტორთან, ნესტან დარეჯანის გამლლის ასმათისაგან. — ამასთანავე უნდა მოვახსენოთ მკითხველებს, რომ უ. პლატონ იოსელიანიმა, ჩუქნმა სასიქადულო ისტორიკოსმა გადმოგვცა ვრცლად შედგენილი საქართულოს მეთაურობის ცხოვრება, რომელსაც დაებეჭდათ ფებერელის თვითგან. — ესეც

უნდა გამოუცხადოთ ზოგა ერთთა მწერალთა, რომელნიცა
რა გზაენიან თავიანთს შრომას, ჰგონებენ, მიეცემათ ამ
შრომისათჳს ფასი მამინ, როდესაც რომ ჩუქნის რედაქციას
ამ თორშეტის წლის განმავლობაში, კანონად ჰქონია, და
გამოუცხადებია კადეც, რომ რედაქციას იმდენი ღონისძიება
არა აქუს, ვისმეს მისცეს შრომისათჳს ფასი და ვისაცა
სურს შეეწიოს თავის სამშობლოს ენას, და გამოგზავნის თავის
ნაწერს, ჩუქნ მივიღებთ და დაებეჭდავთ დიდის მაღლობით
თუნიერ ყოელის სხსყიდელისა, უფისოთკი, თუ ფუქრად
აქუსთ ფასის მიღება, ეთხოვთ ნუ შეწუხდებთან თავიანთ
სტატუების გამოგზავნით. ვისაც 1869 წლის ცისკრების
დებარება სურს, ეთხოვთ გეცნობონ დროთი და თან
ხვედრი ფასიც გამოგზავნონ.

რედ. ი. კერ.

ცხოვრება

მეფის გიორგის მეთაურობისა.

ცხოვრება მეფისა გიორგი მეთაურობისა, ვითარცა სულ უკანასნელის საქართველოს მეფისა, არის ნამდვილ, შესანიშნვი და სახსოვარი ქართველთა თვის.

ცხოვრება განსუტუნებულის მეფისა ამის, თუმცა არა სრულად, არამედ ნაკლებად ნაკლებად არის დაცული მრავალთა შორის მოხუცებულთა მხოლოდ გარდამოცემით, ვითარცა უმხლობელისა ამა დროებისა მეფისა, მხოლოდ საუბედუროდ არა ვითარიმე დაწვლილებითი აღწერა ცხოვრებისა მისისა არა დაშთომილარს ძეგლთაგან ჩუქნავს. ეგრეთვე დაიბეჭდნენცა მცირედმცირედ ჩუქნებანი მისის ცხოვრებისა ქართულს და რუსულს ენათა ზედა; მხოლოდ იგინიცა არასრულისა ცხოვრებისა მისისა გარემოებათა შემსუბუქნი.

არ შეიძლება ამ შემთხვევით ჩუქნის საგრძნობელის ჰსჯითა, არა განუცხადოთ ყოველთა მოყვარეთა, ქართველთა მეფისა გიორგი მეთაურობისა ცხოვრებისა; — სახელი უ. პლატონ იგნატის ძას იოსელიანისა, მრავლად მშრომელი

და მღუწელი, ეგრეთჲს მოყუარე ქართუ^ს ღთა და მწერ-
ლობათა მათთა, რომლისგანცა არა მცირედი შრომა აქუს
სანუგემლად საქართუ^ს ღთა ჩუსულსა თუ ქართულსა ენათა
ზედა. დასასრულ ყოელისა შეადგინა მან ცხოვრებცა ამის
გიორგი მეთ-ცამეტისა, არა აღვილად კელსაყოფელი, და
მნიშუნელობისა მეგრ თვისისა მძიმე: რომლისა ნამდვილი
კელწერილი იქონიება ჩემთან, და რომლისაგან ვასწრაფე
გარდაწერაცა საკუთრებად. (*)

ამისათჲს ეგონებ, არა ამოღ მოვიდე დიდი სურვილი,
რათბ, თუცა არა სრულად, არამედ რომელნიმე ნაქუ^სთნი
უთრო საზოგადოდ შესანიშნი წა^ნ-დაუღო ყოველთა ქართუ-
ს ღთა, მოყუარეთა თვისის უკანასკნელის მეფისა გიორგი
მეთცამეტის ცხოვრებისა, ეგრეთჲს სახსოვრად, (ვიღრე
სრულებით გამოცემადმდე წაგნისა ამის) — მწერალისა მისისა,
უ. პალატონ იოსელიანისა.

არ შეიძლებ აქუ^ს არ წარშოესტყუათ მცირე შენიშუნა,
რომლისადმიცა ცნობილ იქმნებიან მრავალნი მკითხუ^ს ღთა-
განნი, რომელ, არხეოლრაფიის კამმისიამ, შემდეგ თვისის
წარმოებისა, წარმოაჩინა, მეფე ესე გიორგი, არა მეთ-ცა-
მეტე მეფედ, არამედ მეთორმეტედ; ესრეთ რომელ,
გიორგი მეთე და მეთორმეტე ძე შახნაოზის, იყო ერთი

(*) ეგრეთჲს ცხოვრებისა ამის წარმკითხუ^ს ღმს, მათ ბრწეინვალე-
ბამან განაზმან გრიგოლ ორბელიანკემან, ინება სურვილითა, რათა
გარდაწერო მათცა, რომელიც განიგბობა ჩემ მიერ დღესაცა.

და იგივე გამეფებული პირტულად, და შემდეგ გადმოერ-
დომილი სახეფო ტახტი; შეიქმნა მეორეთა იგივე მეფედ.
მაშა ამისთვის ნამდილ წარმოაჩინა კამისიამ მეფე ესე უკა-
ნასკნელი ქართულთა მეფე გიორგი მეთორმეტედ, მაგრამ
ჩუპნ აქ არ მოკულით სახელისდებასა ამის მეფისა მეთ-
ცამეტედ. მისთვის რომელ, სწავლულთაგანცა, ვითარცა
მწერლისაგან ამის ცხოვრებისა, და უსწავლელთაგანცა
თითქმის სრულებით უწიგნოს ქართველს კაცისაგანცა მო-
ხუცებულისა იწოდება გიორგი მეთ-ცამეტად, ჩუპნ მხო-
ლოდ ამას უკასკნელის მიხეზისათვის არა მოვშლით.

ივანე ბერძენოვი.

იანვარს, 4-სა 1869 წელსა.

ქ. ტფილისი.

შათს უგანათლებულესობას.

მეფისა გიორგი მეთცამეტის ძის იოანეს ძის-ძეს იოანე გრი-
გორის ძეს, გრუზინსკის.

დაესწერე ცხოვრება ესე მეფისა გიორგი მეთცამეტისა,
ვიტყვი სჯნიდისით, პირ-უთნებელად, მოვიღე ცნობანი ესენი
ჭეშმარიტთა მომთხრობთა პირთაგან და წერილთაგან ნამ-
დვლთა, რომელთაცა მოაწიეს ჩემადმდე. შევისწავე საკმენი

ესენი კაცთაგანი, თანა-დამწრეთა დროთა მით და თუთ
მომართა ფუტითა და პართაგან. პარნი ესენი მომართობელნი
და მართობელნი იყვნენ დახლოვებოთ ცნობილნი ჩემგან მე-
უღლეთ თუთ მეფისა ბატონი დედოფალი მარიამ; ძმანი თუთ
მეფისა მარკან, და ფარნაოზ; ძენი მეფისა ბაგრატ, თეიმურ-
ჩაზ, ილია, ოქროპირი და ირაკლი, ქალნი მასნი მეფის
ასტუღნი სოფო, დედოფალი მეგრელიისა ნინა, რიფსიმა
და თამარ; მეფისა დანი ანასტასია და თეკლა; მეფისა რძალნი
ანა მეუღლეთ ფარნაოზისა, ელენე მეუღლეთ დავით მეშველ-
რისა პირმშოხსა მკლისა თუთ მეფისა, ელენე მეუღლეთ,
მეფის ძის თეიმურაზისა მკლას-მკლანი მეფისა, და ძმის
წულნი მისნი; მძახლნი და მოყუარენი მეფისა, ეპისკოპოსნი
და მღუღელნი, ბერნი და ერის კაცი, მეფისთანა ჯდომი-
ლნი, მესაუბრენი მისნი და მასთან მოხუმარნი, მასთან
მოგზაურნი და თანამზრახველნი მისნი, შემაქცეველნი და
მსახურნი მისნი, მასთან ზოგად მლოცველნი და დამტი-
რებელნი მისნი, მტერნი მისნი და ოღისმე მაყუტდრებელნი
საქმეთა მისთა და მისთვის არა კეთილისა ჰპროისა მისთვის
მეკონი:

მეფეთა ისტორია, მეფემან უნდა ჰსწეროსო, — ხშირად
მეტყუდა მეფის ძე თეიმურაზ თქმასა ამას აქუს თუთ ჰპრო,
ძალი და მნიშვნელობა, მეფემან, უცხუტლოად, უკეთ იცის,
რასა რახსათვს იქმს. ჩუქს მწერალნი არა მეფენი,
ადვილად შეეპსცდებით საქმეთა მომდინარეობისა ყუალზედ და

გზაზედ; ადვილად ვერ ვპოვებთ მიზეზთა, რომელთაცა აწარ-
მოეს ანუ აშიზებს საქმე რაჟმე.

მაშა, ვითარ ვებდღე წერა ცხოვრებისა ამის? მე მამა-
პაპითა ვეკუთუნოდი მეფეთა სასახლესა გუარისაგამო ძეც-
ლისა 1560 წლიდამ, ვითარცა ფიცის კაცნი ვიყუტსნით
სტანეთსა, ოდიშსა და ქართლსა, ვითარცა სასახლასა კაცნი
ვახლდით მთავართა და მეფეთა იმერთისა და ქართლისა
დასრულებადმდე მეფობისა, მეც თვთ ვიყავ დაახლოვებული
მეფის ძეთა ვითარცა მათ თანა შინაური, მათთან დაბინა-
ვებული, მათთან გამოკუტსულ და შენახული, მათთა ოთახსა.
წელსა (1831—1835) და კვალად ორიცა წელი (1843
1844) ვითარცა მეგობარჲან მათჲან და გამოკუთხტულჲან
დროებათა წარსულთა საქმეებისა, ესცან მეფობითი შინაშე-
ნელობა და ღირსება, მეფეთა მოვალეობა, მეფეთა მოთ-
ხოვნილება, ძალი, სიმტკიცე მათა. შევიწავე მეფეთა სე-
უბარო, რისხუა მათი და ბლერსი და ატაკურნი ოდესმე
თქმანი.

ვიტყვი აქა კემპარიტად, რომელ მეფისა სახლისა წიგნი
ესენი, თუმცა დიდსა ნაკლულევანობასს შინა გყოფნი სანტუ-
პეტებურღს და მოსოვს და აქაცა იყუნენ სიტყუასამებ

1) რუსთაველსა:

. ღუთისაგან სვიანი,
მაღალი, უხვ, მდაბალი.
მოსამართლე და მოწყალე.

. კტლავ მოუბარი წყლიანი 32.

2] ანუ ბუნებით და სისხლით მეფურნი, სიტყვსამებრ
ჩახრუხამისა:

სიუხტედ ზღუეზბრი, სიმადლით ცებრი,
მდაბლოდ მოწყალე, ჭურეტად ნარნარი, 22

3) ანუ კტალად სიტყვსამებრ შეეთელისა:

თჳალი ხარ ბრმაოა, თვთ მზრდელი ყრმათა, მმიერთა
პური, უსახლოთ სართული:

მამა ობოლთა, მსაჯული კტრიეთა, შიშტულოთ სამოსლათ
მინიჭებული.

მოხუცებულთა, მრომით რებულთა, სიმტკიცის კტსრთხად
მისაყრდნობელი

მოგტუფენ სიბრძნესა, წერილთ სიღრმესა თვთ განგვმარტებ
მადლთა მთხრობელი. 63

4) და არაოდეს არ შემინეგია იგი, რასაცა იტყვის
ბაგრატიონთათვს ისებ თფილელი.

„ზოგთ ბაგრატიონთ ასე ჰსჭირთ, არ ახსოვთ სამსახურია
რა გინდ რომ ბეერი აამო, ბოლოს არ გიგდონ ყურია,
მობეზლარს სიტყუას უსმენენ, ვის ვისთვს ჾომ აქუსთ.
შურია,

ვის რა გოღა ქართლშია, მეც რომ მეჭამა პურია. 279

ესრეთი მათთან დაახლოვება, და დაახლოვებისა გამო
მათთან მემეცნება ამბაეთა და მოთხრობათა იყო მიზენი
რომელ ესრეთ გაბედვით აღტუსწერე ცხოვრება ესე მეფისა.

მოთხრობათა ამათ ჩემთა ნაწილ-ნაწილ და ნაჭერ ნაჭ-
ერ შეკრებილთა და დაწერილთა, უძლურებისა გამო და
თუალთ სისუსტისა, ვერ მივეც. სისტემა სინქრონიზმოსი:
ამისთვის ვითხოვე მკითხველთაგან მოტყუებასა. ამასთან ვი-
ტყუ ამასაცა რომელ რუსთა არხიესა, ჩემგან უცნობსა და არ
აღვლ მოსაძიებელსა არა შევეხე.

მეფე გიორგი მეათცამეტე იყო პაპისა თქუტუნისა მამა;
ამისთვის, თქუტუნ, ვითარცა უფროსსა, პირმშოსა სახლისა
მისისა შთაჰომავალსა და მემკვდრესა, — გიძღუნი ცხ-
ოვრებასა ამას მისსა.

უგანათლებულესობისა თქუტუნისა ერთგული და მორჩილი
პლატონ ეგნატის ძე იოსელიანი,

. 25. მარტი, 1867 წლისა.

ქ. თფილისს,

დღე ესე, — დღე ხარებისა ყოვლად წმიდისა ღუთის-
მშობლისა, რომლისა წილ ხდომილად იწოდება ძტსლად-
გან ქართუშლთა სამეფო; დღე ესე, — დღე ძეგლისა ქ.
თფილისს დღესასწაულებით აღმართვსა პატივად უგანათლე-
ბულესისა კნაზის მიხეილ ს. ვორონცოვისა; და ამისთვის
დღე ესე, — დღე მრავლისა კეთილისა მომასწაეებელისა შე-
მდეგთა მოსალოდინებულთა დროთათვის.

მ ო ჯ ა დ ო ე ბ უ ლ ი პ რ ი ნ ც ი

ანუ

ს უ ლ ი ს გ ა დ ა ს ა ხ ლ ე ბ ა .

კომედია, სამს მოქმედებად.

მოქმედნი პირნი:

პრინცი გერჰანი.

ფონ ლაუბე, კამერგერი.

განცი, მეჩემე.

გერტრუა დედა განცისა.

მარგარიტა. ქალი ციხის სმატრიტლისა.

ლეიბ ჰაქიმი.

სეკრეტარი.

კომმერდინერი.

პრინცის მოსამსახურე.

მისივე მოახლე.

ლოხტენი, მოახლე მარგარიტასი.

პირველი და მესამე მოქმედება წარმოსდგება განცის სახლ-
ში, ხოლო მეორე პრინცის გერმანის სასახლეში.

მოჯადოებული პირინცი.

ანუ

სულის გარდასახლება.

მ ო ქ მ ე დ ე ბ ა პ ი რ ვ ე ლ ი.

მეჩქემის ღუქანი, ღვას კრაოტი. რამდენიმე სკამი; მარჯენიე მხარეს არის კარი, იქვე ფანჯარა; მარცხნიე მხარეს არის აგრეთვე კარი, რომელიც შეიყვანს სხუა ოთახში.

შემდგომ ფარდის ახდისა განცი სწმუდაეს ჩექმასა; გერტრუდა ანთებს სანთელსა და სდგავს სტოლზედ განცის წინ; შემდგომ დაჯდება და ჰკერავს ბაშმაკსა.

გ ა მ ო ს ვ ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი.

განცი და გერტრუდა.

გააცი.

ნეტა ვინ უნდა გაუძლოს ამ ბნელს ღამეებს! თითქმის ხუთი საათია — მოიტა სამთელი!...ოხ! სჩანს რომ

დღეს ვეღარ ვნახავ მარგარიტასა...

გერტრუდა.

აქნება რომ ზელოც ვერ ნახო! — გუშინ მოვიდა პრინცა.. სტუმრები სასახლეში არიანო მრავალნი!..ის კი ერთია: მამა ჰყავს ავით და მოხუცებულია..ხოვ იცი, რომ ყოველის ფერს მარტო ის ჩემი გერიტი განაგებს.

განცი.

საუცხოეო ქალიბ! გაზდილია მშვენიერად..

გერტრუდა.

თითქმის თავის მოდგმანზედ...ლაპარაკობს ფრანციცულად..

განცა,

ჰსცხოვრობდა ორი წელიწადი სატახტო კბლაქშია ერთს გრაფანასთან, მაგრამ ჩემთვის და თავის მამას ავით მყოფობის მიზეზით აქ ჩამობრუნდა პროვინციაში. ამის თვის, რომ იმის მამამ თავისი ქალი მომცეს მე, კარგი მზითევი და ამასთანავე თავისი ალაგიც! — აბა მაშინ ვიქმნებოდა საუცხოეო სმოტრიტელი ციხისა აი! ექვსასი მანეთი ჯამაგირი, სახემწიფო სახლი, შეშა და სამთელიც მზათ!..

გერტრუდა.

განა შეიძლება, რომ იმისთანა დიდ კაცი დაენათესაოს ღარაბს მეჩემებს!

განცი.

მითომ რატომია!

რომელიმე დიდი კაცი.

ტრყვილად დიდსა სახელს ირქმევს,

მაგრამ არის სხტა — მამაცი,

სარგებლობას დიდსა მომცემს.

დალგეა ზომ ყველას უყვარს,

დიდი იყოს თუნდ პატარა,

არც დიდკაცი იტყვის უარს,

ნეტა სომღეს მაინც წყნარად.

თვალს დახუჭავს ჩემსავეითა,

უცებ ენახოს, გადაუსომს,

მე ხომ! გეტყვი, დიდ ჯამითა

ჩემსავეით ჯერ არ ვის უსომს.

განა მე რითა ვარ ცუდი იმ წყეულ მწერალზედ რომელიც მართმევს ჩემს მარგარიტასა?

გერტრუდა

ის მდიდარია, გონიერია და ძველი მეგობარია იმისა მამისა. ანობენ, მითომც იმას კიდევ მიეღოს თანხმობა ქორწილისა.

განცი.

მაგრამ მარგარიტასაგან კი არა, ამისათვის მე ჩემს თავს დაედებო..

გერტრუდა.

ოხ, როგორი ბოროტათ არის შენზედ! გუშინ მოვიდა კიდევ ფულისთვის, ილანძღებოდბ, გემუქარებოდა, ციხეში

დავასმეინფო, და აპირებდა ჩვილს პრინცთან...

განცი.

აი კინკრის თესლი! ის მჩხაპავი!...ხო იმან თითონ მამა-
ჭვია თაყუდ ეს ორმოც და ათი თუმანი.

გერტრუდა

მამ რისათვის იღებდი?

განცი.

ოხ, დედაე! მაგას როგორ ანბოფთ? თქუენ იყავით ავთ
წარსულს ზამთარში; მუჰაობა ცოტა იყო, საქიროება კი
ბევრი, — ჰაი შემა იყიდე, ჰაი წამალი — აბეჟარი ნისიათ
არ მაძლედა, აბა რა მექნა მე იმ შეჩვენებულთან, მაგრამ
დამივიწყებ რომ ის მარგარიტას ეალერსებოდა; და ის წყეუ-
ლი თავისის კეთილის სახით მეუბნებოდა: მიირთვი განც,
ინებეთ ფული! ფულს მე შენ მოკცემ, მაგრამ პირობითაო:
აღმითქვი რომ მარგარიტას მამასთან არ იაროეო — და აი
ორმოცდა ათი თუმანიო.

გერტრუდა.

შენც აღმეთქვი?

განცი.

როგორ არ აღმეთქო, ჩომ შენ სიყვდილის პირათ
იყავ.

გერტრუდა.

მაშ უნდა აღასრულო პირობა.

განცი.

აკი აღეასრულე! აღუთქვი არ შეელო იმის მამასთან —
და არც დედებზე! შაგრამ მარგარიტა კი იმ დღითგან თი-
თონ აქ დადის.

გერტრუდა.

ოხ, ცუდია, ცუდია!.. ჩაქსოშს ის შენ ციხეზე, და მაშინ —
რაღა ქალი მოინდომებს მაგისთანა გლაზასა?... თუ მისცა
არზაც პრინცსა — ეწუხებარ! შე ვეღარ ვიცოცხლეფ!..

განცი.

ემაგისაგან კი არ შეშინიან! ანბობენ, პრინცი ჩვენი ძა-
ლიან კეთილიაო — ახლა ისიც აპირობს ცოლის შერთუ-
საო, და მოვიდა ჩუბნს ქალაქში მისაგებებლად პატარძლისა,
საუცხოვო! აარაფრის არ შეშინიან ემ ხომ!

გერტრუდა.

ჩუბნ რა? მითომ რა სიმსუბუქე მოგვეცემა.

განცი

იცი არა დედაე, მე წამიკითხავს სხუა და სსუა წიგ-
ნებში და გაზეთებში, რომ მაგისთანეებს შემთსვევაში მეფე-
ები აღაესებენ თავიანთ ქვეშევრდომთ მოწყალებითა, —
აპატიებენ ხარჯსა, და გამოჰყავთ ღარიბნი საპყრობილათგან..

გერტრუდა.

ოხ!... რა გარგია ეგ! რა კარგი იქნება რომ შენ ჩაუა-
რდე პრინცსა ფეხებ ქვეშ და უთხრა ყოველივე შენი
მდგომარეობა; რას ნიშნავს იმისთვის ორ მოცდათი თუმანი.

განცი.

არა, დედბე! მოწყალებას ვერ ვითხოვ: მე ახალგაზდა ვარ, მრთელი, შემძლია მუშაობა...არა! მე მპრცხენია, სირცხვილია ვგა! არა, დაეხსენ იმ ბებერმა ეშმაკმა მისცეს არზა, მაშინ, აქნება, როგორმე შემთხვევა მომეცეს; ყოველასფერს ვეტყვი მისს უგანათლებულესობას: როგორც მიყვარს მარგარიტა, როგორც იმას უყვარვარ მე, როგორც თქვენ ჩვენ გიყვარვარ, ერთის სიტყვიით ისე, როგორც ხარბსა ფული უყვარს...ენახეთ!..ახ, ღმერთო ჩემო! მე კიდევ დაშაფიწყდა, რომ ერთი წყვილი ჩემსა უნდა წამელო პასტორთან, მერე შევალ, დაფლევ პივას! წაფალ ჩაეცვამ.. აბა, მომინთე დედავ, სამთელი!

გერტრუდა (აანთებს სამთელს) აჰა ჩემო გერიტო, უიმი სოთაც არ იქნება რომ ხანაროკიფო.

(გბელენ გვერზედ ოთახში.)

გ ა მ ო ს ე ლ ა მ ე ო რ ე .

პრინცი და ჭონ ლაუბე. (შემუევენ.)

პრინცი.

ეს სახლი მჩეკმისაა (იყურება აქეთ იქით) შიგ მდგოი,

როგორცა სჩანს არ არის მდიდარი.

ფ. ლაუბე.

კარი არ არის დაკეტილი....ოთახში არა ეინ არ არის..

როგორი დაუდევნელობა!

პრინცი.

მგონია, რომ არცარა იყოს რა მოსაპარაეი.

ფ. ლაუბე.

რასა ბძნებთ მაშინ თქტწნო უგანათლებულესობაე,
ჩტუწნ რომ მოგეასწრონ?

პრინცი.

შეებყერინოთ ერთი წყელი ჩეკმა.

ფ. ლაუბე.

მზგრა გაებედაე მოგახსენოთ თქტწნო უგანათლებ..

პრინცი.

კმარაი..მე ეხებდაე, თქტწნ არ მოგწონთ, რომ მე რო-
გორც გარუნ-ალ-რაშიდი, ესეირნობ ჩემს სამფლობელოში
დაბთარულის სახით?

ფ. ლაუბე.

არა...მე ეიშიშვი მხოლოდ უკადრისათ შემთხვევას ერთს
უბრალო გლეხთან..—

პრინცი.

არათერია! მოეკეციოთ ყველას აღერსით, კაღნიერათ—და
აგრეთვე თქტწნცა იმ გეარალ მოგებყრობიან.—ამასთან ნეე

ესეც ხომ იცით, ჩემო მეგობარო, რომ ჩუპნ შემოვე-
ლით აქა, ოცდა თექვსმეტის საათით აღრე, როგორც
მოითხოვებოდნ...პრინციესსა, შემოვიდეს კადევაც ვგონებ
ხვალ სალამოზედ: მაშ როგორ უნდა გაეატაროთ ეს ოცდა
თექვსმეტი საათი ამ დაბაში ტყეტრი არ არის, ბალი
და სხ.

ფ. ლაუზე.

მართალია თქუპნო უგანათლებულესობაე, შესაქცევარი
კი აქ არა არის რა ზეერი.

პრინცი.

კადეც ეგ არის, რომ ჩუპნ თითონ უნდა მოვიგონოთ
როგორიმე შექცევა, ან ხუმრობა, რომ სრული ღამე გან-
ვატაროთ სიამოვნებით. მაგრამ, ვარ რა მადლობელი ჩემის
დაფარულობითის სახისა, მე ამ მოკლეს ჟამში შევიტყე ეგო-
დენი ბოროტ მოქმედება, რომელთაცა დაეაბოლაეებ,
ხვალეე იმათ საქმესა: მაგრამ მგონია მოდიან..,

გ ა მ ო ს ვ ლ ა მ ე ს ა მ ე .

იგინიეე, გერტრუდა და განცი.

გერტრუდა (განცს.)

უცხონი უფალნი...ეს რასა ნიშნავს?

პრინცი

გამარჯობა, დედა! ეს შეილი შენია?

განცი.

ღიახ, მე დედას შეილი განლაგარ.

პრინცი.

ამ ქალაქში უქმე ხომ არა არისრა? ქუჩებში სჩანს დი-
დი მოძრაობა.

განცი.

ღიახ, შეიძლება მოგახსენოთ, დღეს ჩუპნ ქუჩაში უქმია:
გერტრუდა.

ჩუპნი პრინცი მობძანდა თბვის საცოლოს მის გებებ-
ლად, რომელსაცა დღეს, დილით უნდა გამოეარა ჩუპნს ქა-
ლაქში, მაგრამ, რალაც უბედურებაზედ შეემთხვიათ მიზეზი
და ბრკოლებისა

პრინცი.

მეუ იქება, შემოვიდეს ხვალ.

ფ. ლაუბე [გერტრუდას]

განა პრინცი კიდევ დანიშნულა?

გერტრუდა.

თქუპნ, ჩემო ბატონო, რადგანც დიდი კაცი ბრძანდ-
ებით, უფრო უკეთ უნდა იცოდეთ ჩემზედ...იქნება კიდევ
ეკუთნოდეთ პრინცის სეიტას?

კოტათი!. მე კიდევ ვიყოფები იმის კორპუსში.

განცი. [ახველებს]

გთხოვთ შემატყობინოთ, რის გამო ვარ ბედნიერი..

პრინცი.

აი, ამ ჩემს მეგობარს უნდა რომ შეგაკერონოს ერთი წყვილი ჩექმა.

განცი.

სრულიათ კმაყოფილნი იქნებით, მაგრამ ნება მიბოძეთ ავიღო ზომა!

ფ. ლაუბე. — თქვენს გონს იმეორებთ, მით საჭირო არ ირის. მე თითონ გამოგიგზავნი ჩექმას.

განცი. [ჩაახველებს] — იცნობს იმეორებ

როგორც ვნებავსთ, თქვენს აღმატებულებას!

ფ. ლაუბე.

არა, ვგ მიტია..

განცი.

არა, ამასზედ კი მომიტევეთ თქვენს აღმატებულებად, უმორჩილესას თხოენითა... რადგანაც თქვენა ბძანდებით პრინცის სეიტოვან, მაშ ვგონებ, მომცემთ მე კარგს ჩჩეფასა:

ფ. ლაუბე.

პრინცთან! ოპო!

გერტრუდა. [წყნარა განცს]

აი, აი. რას ანობ მაგას?..

განცი. (წნარათ მას)

არაფერია! — ესენი თუნდ სასახლიდამ არიან, მაგრამ
ვგონებ არ იყენენ დიდნი კაცი! — და აი...

გერტრუდა. (ართმევს სეტყვას)

სჯობს რ ომ მოგახსენოთ ყველა სიმართლე, პატრეცე-
მულნო უფალნო! ჩემს შვილს უყვარს ერთი ქალი, რომ-
ლისაც მოცემა არა სურს მამასა, და აზისთვს ამან თავის
უგუნურობით მოიფიქრა ერთოც სთხოვოს პრინცსა შუა-
მდგომელობა; თქუენ რას გვიჩვეთ?

პრინცი.

როგორც მე ვიცი, პრინცი არ ერევა ცოლშვილიანო-
ბის საქმეში.

განცი.

მაგრამ მე ვგონებ, მოხდება ხოლმე..

ქ. ლაუბე. [ღიმილით]

რამდენიც მე ვიცი, მგონია არ იყოს უიმისოთ...

პრინცი.

იქნება იმ ქალის მამა უკმაყოფილოთ იყოს შენის ყოფაქ-
ცევით.

განცი.

რა უნდა იმას მეტი? მე, ერთის სიტყვით, საუცხოვო
ყმარწვილი კაცი ვარ!

პრინცი.

ვინა არის იმისი მამა?

განცი.

მგრეთია როგორც თქუტუნ, სასახლითგან, ქალია სმატრი-
ტელისა.

პრინცი.

ლამაზია?

განცი.

უთუოდ კმაყოფილი იქნებით.. მაგრამ ფუჩეკის საქმეზედ
არაწაველი საყვარელი ქალია! ლაპარაკობს ფრანციულად..
თქუტუნ ხომ იცით, რომ ეს მოდა გახლავს სასახლეში.

პრინცი.

რატომ თანახმა არა ხდება მამა?

განცი.

ამისთვის, რომ მეჩეკე ვარ.

ღმერთო ჩემო! ჩემი ბრალია თუ, რომ მეჩეკემ და-
ბადე!.. რასაკვირველია დაბადებამდინ რო გუთხნა ვისმე ჩემ-
ვს: განცი! რა ხარისხით გინდა იყო? უქვევლია მე არ
ვეტყოდი (ყმაწვლის ხმით) მეჩეკემთ!..

პრინცი.

მამ კარგი, შენ რომ აგარჩეინონ ხარისხოვანება, უფ-
რო რას ინდომებ?

განცი.

რას?...ჰჰჰი. რასაკვირველია იმას — მღიდრობას, დიდუცობ-
ას, ღარბაისლობას, ბარონობას, კნიაზობას, ღრაფობას...
და თუ ინებებთ პრინციობასაც!

ფ. ლაუბე.

რხსაკვრეელია!

განცი.

დბ თუ იქამდონ წაეა საქმე, — თუნდა ჩუჲს პრინც გერმანათა!

პრინცი.

ოჰო! სად ასწედი!

განცი.

მაჲ? რაჲი ეისურჲებ თუნდა ეისურ'ეო!

გერტრუდა.

ახ, უმეტარო...

პრინცი.

მაჲ ჰგონებ, მენ, რომ მაშინ უფრო ბედნიერი იქნებოდა მინამ ახლა!

განცი. (ხელეებს ერთმანეთს უსომს)

მაშინ მე გავისწორებდი ჩემს საქმეებსა!

პრინცი.

მაჲ შენ არ იცნობ პრინცს გერმანსა?

განცი.

პირათ ვერ ეიცნობ, თუმცა გუშინ საღამოზედ მობძანდა; მაგრამ ყველანი აქებენ და კიდევ უყვართ ანბობენ: კეთილი და უცხო შემაქცევარი ყმაწვილიაო.. პირველი ეს არის რომ — პრინციც ცარის და მდიდარიც

პრინცი.

მე რომ ვხედავ, შენ გინდა პრინციობა ამისთვის, რომ
კარგა ჭამო და სეა.

განცი.

ღიას, ცოდვილი კაცი ვარ! მიყვარს ჭამა და სმია ნამე-
ტნაფაო მაშინ, როდესაც, კარგი რამ მექნება! — და თუ მე
იმის ბლავას ვიყო, მაშინ იმასაც ვიფიქრებდი, რომ სხვათაცა
ჰქონოდა რამე საჭმელად.

პრინცი.

შენ კეთილ განხრახველი კაცი ყოფილხარ. ეწუხებარ რომ
პრინცი არა ხარ.

გერტრუდა.

მეც ძალიანა ეწუხებარ! ამასაც კი მოგახსენებ, რომ ხან
და ხან სიზმარშიაც კი ვნასავე ხოლმე.

პრინცი.

მართლა?

გერტრუდა.

რა ზძანებაა! ზოგჯერ კიდევ შემეშინდება ხოლმე როცა
ღილით მოჰყვება ლაპარაკს, ვითომც ყოფილიყოს წუ-
ხელ დარბაისლად... ეს სულ იმ დაწყევლოლის წიგნებისგან
მოხდის.

პრინცი.

მაგრამ, სიზმარი ზოგჯერ ახდება ხოლმე; რა იცი? ი-
ქნება რომ როდისმე შენ გახდე პრინცი!

განცი.

აი ეგ კი ტყეილია — მაგრამ აღრინდელ ღროებაში კი შეიძლება მომსდარიყო.

პრინცი.

როგორ აღრინდელ ღროში?

განცი.

აი ასე ათას ანუ ორი ათას წელიწადს წინათ, ..მაშინ, როდესაც ყოფილან კუდიანები — ...სპარსეთში, გონია...ჰო, სპარსეთში ეს მოხდა მაგალითად, გახსოვს დედა? აი დიდი ხანი არ არის ჩვენ წაფიკითხეთ წიგნი, რომ ერთი ღარიბი მაგრამ ძალიან კეთილის გულას მეჩემე, გამხდარიყო პრინცატ, და ამპარტავენის პრინცი მეჩემეთ...საუცხოვეო ღროება ყოფილა ჩუშნის ძმებისათვის! ახლა კი გათაედა, — ის აღარ მოხვდება!

პრინცი.

ენ იცის, თუ ეგ ერთხელ მომხვდარა, კიდევ მეორეთაც იქნება მოხდეს.

განცი.

მითომ რაგონია, — რა ოინი იქნება, მე რომ დილით უცებ გამოვიღვიძო პრინც ლერმანა ხა, ხა, ხა!...

პრინცი.

პრინცი კი გახდეს შენ მაგიერ მეჩემეთ! ხა, ხა, ხა!...ეს საოცარია (ყველანი იცინიან)

განცი (დამშვიდებით)

იცით რა, ერთ ორ თვეს, რომ ისე მოუვიდეს არ აწყენდა. ეცოდინებოდა მაინც, როგორი ძნელია სიღარიბე. მაგრამ, ხუმრობა იქით იყოს, ბატონებო, უნდა გამოგეთხოვოთ. თქვენ ხომ დარწმუნებით იცით ბუნებითა ისტორიითგან, რომ მეჩექმეს სალამოთი ჰკლავს მწყურვილი..

პრინცი.

მაშ შენ სად გინდა წახვიდე?

განცი.

აგერ იქ, დიდს გზაზედ, ყავახანაში.

პრინცი. [ჩვენებს ლეიბზედ]

აი შენი მოგზაურიც!

განცი.

დიდათ სასიხარულოა,! დედი, თუ რომ მოვიდეს მარგა-რატა. ასე უთხარით რომ მე ვკლებოდი დღეს, იმისის ლოდინით. მეტი აღარ შემიძლიან: ვკვდები მწყურვილისაგან.. თხოვეთ, რომ ხვალ მოვიდეს.

(მიდის შლიაპის ასაღებად).

(პრინცი. იმ დროს ელაპარაკება ლაუბებს

ფ. ლაუბე. წყნარათ პრინცს)

როგორ ნებაეს თქვენას უგანათლებულესობას რომ.

პრინცი. (წყნარათ მას)

უთუოდი...სუს!

განცი. (შლიაპა დახურულად)

ახლა კი ბატონებო, წავიდეთ!

პრინცი.

შენ წახვალ აი ამ უფალთან. (წყნარა განცქა ამას შეუძლიან მოგცეს შენ შემთხვევა პრინცთან ლაპარაკსა. (გაფა) მშვიდობით, დედაე!

განცი. [უხდის შლაპიას ლაუბეს]
თქუქნო აღმტებულებზე! მაიღეთ დარწმუნებ ით..

ფ. ლაუბე.

წავიდეთ, წავიდეთ, ჩქარა! მეორეთ ნახვამღი, ბებერო!
ღერტრუდა.

მშვიდობით, ბატონო.

განცი.

მშვიდობით, დედაე! (გაფა ფ. ლაუბე.)

გ ა მ ო ს ვ ლ ა მ ე ო თ ხ ე .

გერტრუდა. (მხრტოთ)

ნეტარ ვიცილდე, ვინ იყენენ ას უფალნი? ყოელასფრად სჩანდა არ იყენენ უბრალო მოსამსახურენი პრინცისა....არა! უმეტესათ ერთი იმთგანი: იმას ასეთი კეთილ შობილური შეხედულობა ჰქონდა, რომ სჩანს უბრალო მოსამსახურეთ

არ არის დაბადებული..

გ ა მ ო ს კ ლ ა მ ე ხ უ თ ე .

ღერტრუდა და მარგარიტა.

მარგარიტა (შემოვარდება, ჰკოცნის მას)
მშვიდობა თქვენთან დედავ გერტრუდა!

გერტრუდა.

მარგარიტაჯან! ჩუპნ სულ სრულდებით არ მოველ-
ოდით თუ დღეს განახედით.

მარგარიტა.

და მეც არ მემძლო აღრე მოესულიყავი; ამდენი საქ-
მება რომ წარმოდგენაც არ მემძლიანი სხდ არის განცო?

გერტრუდა.

ის შინ არ არის.

მარგარიტა.

ოხ, ის გამოუსადეკი! მაიცა მე იმას ვასწაველი!

გერტრუდა.

ჩუპნსა იყენენ ვილანიც ორნი უფალნი, მგონია ისინი იყენენ
სეიტითგან პრინცისა; ერთს იმათგანს თან გაჰყვა.

მარგარიტა.

სეიტითგან პრინცისა?..ეინ იქმნებოდა ევა? ლეიბ ჰაქიმი, სეკრეტარი, კამერდინერი? მე ისინი ესლა დაუტყვევეს სასახლეში; მოსამსახურენი?..ისინი დადიან ლაქის ტანისამოხით მორთულნი. რისთვის მოვიდნენ ისინი?

გერტრუდა.

ერთმა იმათგანმან შეყვრინა ჩემები:

მარგარიტა

აი ახალი ანბავი! განა ისინი სატახტო ქალაქითგან მოსულან უჩემოთ? დიდი ხანი იყენენ?

გერტრუდა.

იქმნება ისინი ვერ ნახე?

მარგარიტა.

მე გამოვიარე ბაღსადამ ამიტომ რომ არ შევეყოლიდი იმ წყეულს შხაპავს, რომელიც ყოველგან დამდევს.

გერტრუდა.

რა რიგია რომ საქრმოს ერიდები. —

მარგარიტა.

მე ასე მძულს ის საძაგელი ბებრუცანა, რომ დიდის სიხარულით გამოეფხაჭნიდი თვალებს?

გერტრუდა.

ეგ რა არის, ჩუპნ უფრო ძალიან არ გვაწუხებს! შენ კიდევ გიალერსება მაგრამ; ჩვენ კი საპყრობილეში გვაჭერინებსგ..ოხ, როდის იქნება იმ დალოცვილმა რომერ-

თმა ის ორმოცდა ათი თუშანი გვაჩუქოს?..

მარგარიტა. (აძლევს ფულს)

აი ფული!

გერტრუდა.

რა არის ეგა, მარგარიტაჯანი..ვინ მოგცა შენ ეგ ფული?
მარგარიტა.

ნუ გეძინიან, ღმერთმანის არ მომიპარავს... მიირთ-
ვით ეს!

გერტრუდა.

შინც კიღე არ შეიძლიან გამოგართო, განცს ეწყანება.

გერტრუდა.

მაშ სად იშოენე შენ ეს?

მარგარიტი.

განა მე არ ვიცოდი, რომ ჩემ გამო გეაღერებდნენ ის ბოროტი
კაცი...რასაკურთხევია მე შემეძლო მეტყო იმისათვის ერთი
სიტყვა — და შეგეგონავს თავი და ენებებინა მაკრამ მე არ მინდა ვიყო
იმასთან ვაღდებულო. ეფიქრობდი, თუ რა მექმნა?! მოწაგ-
ონდა რომ შემდგომ განსვენებულის დედისა, დამრჩა სამი
ძალი ასხმული მარგალიტი, მე ისინი მხოლოდ საშვერ
მეგლო ყელზედ, განცსაცარ მოსწონდა, როდისაც დამქონდა, —
აიღე და დაფარავე ეს მარგალიტი — და ის ფული მ ომცეს'
მარგალიტი თუნდა გარაოთ დებულა თუნდა მე ყუთში
მქონია (ვაღერებდა) მიირთვით დედაჯანი.არა, უთუოთ უნდა
მიიღო, აბა მე რა უყო ამ ფულებს?..

გერტრუდა.

კოდგაა რომ უარი გითხრა, საყვარელო ჩემო, კეთილო, ანგელოზო... (ტარილით) ღმერთო დაგაჯალდოებს შენის კეთილის გულისათვის... ახლა კი როგორც მთა ისე მომეშო ზურგიით. განა პედე მოვიდესებლა ის წყევული მხნაპავი — შეიძას ჩაეჩრი ყელში

მარგარიტა.

მაგრამ — გამოართვით იმას ბართი განცისა. აქლა, საქმე გათაეებულა, — ამაზედ ნურაეის რას ეტყევი. ბევრი მინდ-ოღამელაპარაქნა თქვეთან მაგრამ დროება არამაქუთ. მშვიდობით

გერტრუდა.

მოითმინე, მოითმინე! დაისვენე! ახლა არ იყო მოხველი — და აგრე მალე მირბიხარ!

მარგარიტა.

მერწმუნე საქმეებს ვერ აესვლივარ და ხვალ რა მიმეღის, მოფუქრება ძნელია: დიდი კნეინა, კნიაჟნა, სასახლის ქალები, კამერგერები, ეგერები, მოსამსახურეები — და არაბები საფსე ტარანტასი სასახლისა, კატებითა ყოველნი იქ ჩამოხდებიან ახლა კი დროა წასვლისა. დროა! (აპირებს წასვლას)

გერტრუდა.

მოიცადე! მუ კარგა ვერ გაევიგონე... რა კატემა, თუ შე ისე უემომესმა?

მარგარიტა

არა? სასახლისკატები იცი როგორაა დედაე, ყოვე-

ლის სასახლას ქალს, ჰყავს მოსამსახურედ კამერ იუნკერი. ამ-
ასთანავე ერთი მუხაწლე რომელსაც ჰყავს, თავისი გოგო,
ამ გოგოსაც სხვა მუხაწლე ჰყავს რომელიც ანჩხლია, არა-
ფრის კმაყოფილი არ არის.. და ასე ჰგონია თითონ უფრო
უმეტესი იყოს სხვებზედ. ძნელია მე თითონ ავი ნიყავი გრა-
ფონასთან იმ გეარ კაჭად

გერტრუდა:

მაშ შენ ასე გიძახოდნენ: ფისო! ფისო!

მარგარიტა.

არა! მე შეძახდნენ დინას. მაგრამ მე ამას შერმეთ ავიხსნი-
ებლა კი მშვიდობით! დროა! (უნდა წავიდეს).

გერტრუდა.

არა, რაც უნდა ქმნა შაინც არ გავიშვებთ, მინამ შენ
მე ბებერს არ შემატყობინებ როგორი ბღინი ხარ შენ?..
თითქო მარგარიტას გეძახიან.

გერტრუდა:

გრატინას არ მოსწონდა ეს სახელი, ამისთვის დამარქო
ადინა! განა არ იცი რომ ყოველთ სასახლის ქალთ აქტთ
თავიანთი ჩვეოდება!.. თხ, როგორი მზიარულებაა იქ! ბი
რას ნიშნამს სასახლეში მყოფს რომ ჰქონდესლაშვი სასე!..
უყურებენ, დაუწყებენ ბლერსობას, მიჯურობას, უკან დეენას
თხ როგორი შექცევაა, ბალი, როგორ ტანციობენ კადრელსა.
ტრა, ლა, ლა.. [მღერის და ტანციობს) მშენიერია! მერე
ვალსი.. ტრა, ლა, ლა,.. [ეგრეთივე მოქმედება) აწონებს

თავს?... ახლავი დროა! მშვიდობით.

გერტრუდა. (აპრობს იმის კოცნასა) მშვიდობით, მშვიდობით შენ ქარიანო (იქრს) მოთხარი შენი ქარიშხე, ერთ წელიწადშიდ მეტო ხომ არ იდექ სასახლეში და სად ისწავლე მაგდენი ყოფაქცევა?

მარგარიტა. ოხ! სატახტოში ეს არაფერია. ქალი ერთ კვირას განათლებს!.. მე ესლა შემეძლო წარმოდგენა დიდის ქალიბატონისა, მაგრამ ვწუხ, რომ დრო არა მაქვს, მშვიდობით.

გერტრუდა. მართლა დროა, მშვიდობით!

მარგარიტა. (მიდის და მობრუნდება) ეს არის საცინელი: ერთხელ მსკარადში მე ჩემ გრაფინიათ ვეგონე. პატარას ხან უკან სულ სირბილით წავალ შინა, მაგრამ ესლაკი გეტყვი ამ ანბავს.

გერტრუდა. მოთხარი ჩემო გერტრუდოვან მიიხარო.

გ ა მ ო ს ვ ლ ა რ .

ივანივე და ლოხტენი.

ლოხტენი. (შემოიბრუნს.) ჩქარა, ჩქარა წამოდი!

მარგარიტა. აი ესლაკი დრო არის!.. მამა უფრო ცუდით ხომ არ არის?

ლოხტენი. არა, მაგრამ ის ჯავრობს, რომ შენ ვერსად ვერ გპოვეს, და პრინცი გკითხულობს.

მარგარიტა. თითონ პრინცი?... რას ნიშნავს ნეტა ეს?...
(ჩქარის ლაპარაკით) ახლავი მშვიდობით, დედაჯან!.. დროა,
დროა სასახლეში წასვლისა! უთხარით განცხადებ რომ მე გთ-
ხოვე თაყვის დაყვრა.. ან არა, მე იმას არ უბრძანებ რომ
თავს მიკრავდეს! უთხარით, რომ ის არი ცუდი კაცი,
რომ ის მე აღარ მყვარს, ამისთვის რომ არ მომიცნა.. უთხა-
რით რომ იმის გულსათვის ხვალ არ მოვალ, იქნება სა-
დილწინვი მოვიდე... აი, აი როგორ ბნელა!..
გაეიქცეთ, გაეიქცეთ, ლუტხენ!.. [გერტრუდას] და ესეც
უთხარით, რომ მე იმისი მეგობრობა აღარ მიწდა, გაჯა-
ვრებული ვარ იმხედ და მსურს ნახოს ცუდი სიზმარი..
მშვიდობით დედაე, მშვიდობით! გესმით, ლამე მშვიდობისა!..
(უკანასკნელის საუბრის დასასრულს ჩამოეშვება ფარდა)

დასასრული პირველის მოკმედებისა.

შ ი ლ ო ნ ი ს პ ა ტ ი მ ა რ ი .

(საწყვეტი)

14.

1.

მომხედეთ თმა ვით გათეთრებია!
ყოველი ასო დაშბერებია!
გარნა მიხეზად არ არს არც წელი;
არც შიმით ღაშე მახილავს ბნელი.
მომეცა ესრეთ აღრე ჭაღარა,
სიცოცხლე ესე აწ დამეჭარა,
გარნა არც სიცხით და არცა შრომით,
არცა სიკვივით, არც მუშაობით,
ხოლო ეჭვრეტდი რა საპრობილესა,
და რა მოეკლდი მშუპნიერს დღესა.
ესუნთქვიდი ვიყავ მით ფერ მიხდილი,
რა რომ არ მქონდა ჰაერი გრილი,
სიცოცხლე ბოლო მოუღებელი
მეგონა, იყო უსრულებელი, —
შიეცა ხვედრად უბედურს მმობელს

ესრეთ სირცხვილი, — ეჭვრეტ ჯაჭვს უღმობელს,
თვთ მისი ბედი იქმნა შვლთ ბედად,
მივეხწიენით ესრეთ წაწყებდად.
ადრე ვიყავით ჩუბნ ექვსნი ძმანი,
მეხუთე ყრმათვე მოკუტდა ჩუბნგანი,
იქ იტანჯოდა სიყრძითვე მამა,
იგი ალატი ცრემლით დანამა;
ბოლოს მოხუცსა უმართეს ძელი,
ზედ ჩამოარჩეს საწყალობელი,
რა რამდენთ წელთა ხანგრძლივად განელეს,
სამ ძმანი ცოცხლოვ ციხის ძარს ჩაფლეს,
ორთა ძმთ თვეი გააგდებინეს,
არც ერთი სიტყვა არ ათქმევინეს,
ბოლოს მე დაერჩა ამდენ ჳირთ მხედრ,
რომე ვიწყეელო მე ჩემი ბედი,
და საწყალობელთ რა ეფგონებდე,
ვღვრიდე ცრემლს და ჳეც სიკედილს ელოდე!

2.

ციხე შილონი ორ წყალთ შორის სდგას
ქვეშენელს, და შვიდნი სვეტნი ჳქონან მას,
რადგენი ასი უზილავს წელი,
ჳმუნვარეთ დასცემს ზედან ნათელი;

დარღვეულთ კედელთ შუქნი აბობნენ,
ბნელსა იატაკზედ შკარეუ ნათობენ,
მცირეს სინათლეს ბნელი მოუკავს,
ვით ტყეში ცეცხლი შორითა გჷფტავს,
ყოველ სვეტზედ გრგოლი არს დასობდალი,
თვთფულს გრგოლს აქუს ჯაჭვი მობმული,
და ჯაჭვი იგი ვით საწამლაგი
შოკმედობს კაცზედ, არის მომკლიაგი,
მათ შეხედვაზედ გაქონდა ყრწოჯია,
და მამლიოდს ტანს ზოგჯერ თრთოლოა,
მის 'მემდგომს' მჩანდა მძამედ ნათელი,
გარდევჩეიე რა გარს მქონდა ბნელი;
თაფისუფ ლეზა იმ დღით მჩნდა არად,
რა დღით უნკროსი ძმა მოკლეს მწარედ,
მუჭდართ რიგზედ მხოლიოდ მელა ცოცხალი
ვიტანჯებოდი, ცრემლიან თვალით.

3.

ჯაჭვი იგი წელს გიქონდა მობმული,
ძელზედ ვიყავით მათვე მიკრული,
ერთად მაინცა ეყოფილუყავით,
ერთმანერთს ბიჯზედ ვერ უგებოდით;
მიკარებასთვის გული გვიცემდა,

თვალთ ნახვას ხომ ვინ გვალარსებდა.
სიბნელი მეტოს მეტად გვიმლიდა,
დღე დღეზედ პერობილთ სახეს გაცვლიდა,
გარდაივიწყა თვისი ძმა ძმამა,
ნელიად განვლო რა რომე ხანმა.
ნუგეზად გექონდა მხოლოდღა ესა,
რომ ერთმანერთსა ვაძლევედით ხმასა,
ერთმანერთსშია რა ესაუბრობდით,
ურთიერთს მითღა გულს უმაგრებდით,
ვიტყოდით ამბავს ზოგჯერ წარსულსა,
ხან კმუნვის მღერით ვატკობდით გულსა.
გარნა ესეცა გვაბეზრა ჩუჴნა,
სასტიკმან ციხას მან სიბნელემან!
ხმაც შეგვეცეალა, მხოლოდ ეკნოდით,
ძმანი ჩუჴნ ძმათა ველარა ეკნობდით!

4.

სამ ძმაზედ დღი მე თვთ ვიყავი,
ვივიწყე ჩემი მე ბედი მავი,
და მქონდა მხოლოდ ეს მზრუნველობა,
რომ გამემხნია ძმთ სულგრძელობა,
სულ პატარა ძმა მრავალთ ცრემლთ მღერელი,
იყო მამისა ის საყვარელი,

ახ! სახე მისი გამოკეცლული,
ეთ მთვარე სრული გამოზადრული
თვალნი ციაგნი და მშტსნიერნი,
ეთ მოკამკამო ცანი ძლოერნი,
მოგვაგონებდნენ ჩტსასას დედასა,
მით უხშირებდით ცხარეთ ცრემლთ დერასა!
იგი ძმა იყო ჩემთვის პირველი,
ვარდებრ გახმა ჩემს წინ ეთ ურწყეელი,
იგი ძმა იყო მზე ზე მავლო,
რომელს ვჭვრეტლა მე თავისუფალი,
და იყო წმიდა ვითარცა დილა,
მისებრივ ჩტსწში არეინ ყოფალა,
იყო უზრუნველ და მხარული
ცელქი და ჰქონდა უნაღლო გული.
გარნა ნახა რა მანც მწუხარება,
გადაივიწყა მხარულება,
და იმა დღადგან ციაგნი თვალნი
ვცჳალა, ცრემლნი რბოდენ ეთ წყალნი!

5.

ჰქონდა მეორე ძმას წმანდა სული;
იყო მამაცო, ჰქონდა მხნე გული,
ვერა ჰპოვებდით მზგავს მისთანასა,

შებნოდა იყო მზად ქუტყანასა,
პირველად იგი მადე სიყუჯილს,
უთქმელად ნორჩილ ექმა თხვის წილს.
ცგრძობდა სწყული ეთა ჰქუდებოდა,
ეთა ნელად იგი ჰქრებოდა,
გეყე მომქუჯაეი ახლოს ძმა ისი,
გარნა ეეუ გეეძლო ზილეა ჩუქს მასი
მის შიშით თრთოდენ ტყეშაგან მგელნი,
ვის მხუჯს ჰყვირობდენ თვთ მიწის მხენენი.
მაგრამ საფლავად ექმა საყანი,
ვერ ექმა ჰყრობის რა მის ამტანი.

6.

გარს ქონენ შილონს ოთხეუთხე ტბნი,
იგი არიან მეტას მეტ ღრმანი,
ტბლლანი ხშითა სცემენ კედელთა,
შეადრწუნებენ თჯს ხნით შამენელთა,
ზოგჯერ ტბანი რა აღელდებოდენ,
ცისის ბანს ზემათ თაესა წედებოდენ,
დახეთქლთ კედელთ ზოგჯერ აპობდენ,
მცველთ არ ემედათ, მსწრათლ დაგვახრჩობდენ,
ესედავდათ ეყუეთ რა ყოველგვით კრული,
უცლდა გყრას ჩუქს სხველს სული.

მით მოერჩებოდით მაინც ვაებას
და ის მოგეცემდა თავისუფლებას!

7.

საწყალობელი შუათანა ძმა,
ვითა ყვავილი ზეზნულ განხმა,
ის საპყრობილე ცრემლით დანამა,
უფრორე მოკლა უკმელობამა,
საშინელია ციხის საკმელი:
ვერ მესძლებს ჭამას მისას ყოველი,
გარნა ხედავ რა საჭიროებას
იფიწყებ მაშინ გარემოებას,
მწყურვალეთაჲს მოაქტუსთ რა წყალი,
მოქედობს შაშინ ვით ღვინის ძალი.
გეკონდა დღიურად ჩუტნ შავი პური,
თუც შიმშილს ეკლავდით, მაინც ვემდური,
მან უფრო მოკლა ძმა ის საწყალი,
შემწედ ვეალოლდი არ მკონდა ძალი?

8.

ჯაქენი იგი წელს გეკონდა მობმული
სვეტზედ ვიყავით მითვე შიკრული,

ერთად მაინცა ეყოთღვიყავით,
ერთმანერთს ბიჯზედ ვერ უდგებოდით;
მაყარებისთვის გული გვაცემდა,
თვალით ხომ ნახვას ვინ გვაღიარებდა,
სიბნელე მეტის მეტად გვიშლიდა.
დღე დღეზედ სახეს პერობილთ გვიცვლიდა,
გარდაიერწყა თვისი ძმა ძმამა,
ნელიად განვლო რა რომე ხანმა,
ნუგეზად გექონდა მხოლოდლა ესა,
რომ ერთმანერთსა ვაძლევედით ხმასა,
ერთმანერთ შიგან რა ვსაუბრებდით,
ურთიერთს მითლა გულს უმაგრებდით,
ვიტყოდით ანბავს ზოგჯერ წარსულსა,
ხან ჭმუნვის მღერით ვიტკობდით გულსა,
გარნა ესეცა გვაბეზრა ჩუტნა,
სა'ტკივან ცხის მან სიბნელემა!
ხმაც შეგვეკვალა, მხოლოდ ვწაოდით,
ძმანი ჩუტნა ძმათა ელარა ვაცნობდით,

9.

სამთ ძმზედ დიდი თუა მე ვიყავი,
ვივიწყე ჩემი მე ბედი შავი,
და მქონდა მხოლოდ ეს მზრუნველობა,

რომ გაემხნია ძმათ სულგზდელობა!
სულ პატარა ძმა, მრავალთ ცრემლთ მღვრელი,
იყო მამისა ის საყვარელი...
ახ! სახე მისი გამოკეკლული,
ვით მთვარე სრული გამობადრული;
თვალნი ციაგნი და მშვენიერნი,
ვით მოკამყამო ცანი ძლიერნი,
მოგვაგონებდენ ჩუქნსას დედასა,
მით უზნირებდათ ცხარეთ ცრემლთ ღერასა!
იგი ძმა იყო ჩემთვის პირველი,
ვარდებრ გახმა ჩემს წინ ვით ურწყევლი;
იგი ძმა იყო მზე ზე მავალი,
რომელს ვჭერეტი მე თავისუფალი,
და აქო წმიდა ვითარცა დილა,
მისებრივ ჩუქნში არეინ ყოფილა.
იყო უზრუნველ და მხიარული,
ცელქი და ჰქონდა უნადელო გული,
გარნა იხილა რა მწუხარება,
გარდაივიწყა მხიარულება,
და იმა დღიდგან ციაგნი თვალნი
ვცვალნენ, ცრემლნი რბოდენ ვით წყალნი.

1858 წ.

ი. კ.

ნუ დაჰკარგავე ძველსა ვზასა, ნურცა ძველსა შეგობარსა.

შეუსრულებელის კომედიითგან

ერთი სცენა.

მოკმედნი პირნი:

ელიზბარ, სოფლელი თაყალი.

გაბრიელ, საწყალი ჩინოენიკი სამსახურითგან გამოსული,
ეს და ელიზბარ ერთის სოფლიდგან არიან.

კვირიკე, ბიჭი ელიზბარისა.

ალექსანდრე ივანიჩი, ლუბერნსკის პროკურორი.

ეპტირინე, ცოლი ამისი.

ნიკო

პაეღე,

ზაქარია.

შული ამათი, ყმაწვილები.

მწერალი ალექსანდრე ივანიჩისა.

მოსამსახურები.

ნუ დაჰკარგავ ძველსა გზასს, ნურცა ძველსა მეგობარსა.

კომედია სამს მოქმე აებად.

მოქმედება პირველი.

(სცენა წარმოადგენს პატარა ოთახსა, ერთ გვერდზედ ტახტი სდგას, მეორეს გვერდზედ სკამები, ტახტზედ აქა იქ ტანისამოსი ჰყრია და ზოგან თოფი, ხანჯალი, სხტა და სხტა. გაბრიელ ტახტს თავს ჩამომჯდარია დახეულის ვიცემუნდირით, და როდესაც ელიზბარ დაელაპარაკება, იმდენს ცდილობს რომ ასიამოვნოს რამე, თავაზით და ღიმილით პასუხს აძლევს. ელიზბარ ჩიბუხი ხელში, ახალუხა, გაივლის დიდგულად და გამოივლის.)

გამოსვლა პირველი.

ელიზბარ და გაბრიელ.

ელიზბარ. აი, ცხოვრება ინატროს კაცმა ამისთანა! არა გავს სოფელს, ფუ! სწორეთ მამაბეზრა თავი! აქა, როგორღაც ისე, როგორა ესთქუათ, არის კარგი. გულსაც უხარიან, სულსაცა. ასე გადის დრო, თითქო, ისე, არაფერიო. სულ როგორღაც ყოველი ფერი სხტა ნაირად არის.

აბა რამდენი ხანია, რაც ქალაქში ვარ?.. (თითებითა სთვლის.) ერთი, ორი, სამი.. სულ სამი დღეა. აბა რა არის სამი დღე. ეს სამი დღე საათთაგან ძლიერს მეჩვენა? დავიბადე, სწორედ ახლად დავიბადე, სრულებით სხუა კაცი ვაგებდი. ასე მგონია სულ თხუთმეტის წლისა ვარ მეთქი. მამაჩემი არ გამიწყობდა! [თან ულვაშებს იგრებს და უხარია.]

ჰა ვაბო, მენ როგორა ფიქრობ ამასა? არა. მამიშენის მზეს?

ვაბო. (თავით და ღიმილით.) მე შენი ჭირი? ეითომც როგორ? რასაკვრეელია კნაზო ელიზბარ, დიდი განრჩევა ვახლავსთ, სად სოფელი და სად ქალაქი, აქ როგორღაც სულ სხუა ნაირათ არის..

ელიზბარ. დაბნე რასაკვრეელია ძმობი აი.. აი ჩემი თავი ავიღოთ მაგალითად. მე აქ თავისუფალი ფრინველი ვარ.. (სამოწმებით იჭიმება.) ჩემის თავის ბატონი, მე თვითონა ვარ, არაფისი არ გეშინიან, ანგარიშს არცა ვინა ვთხოვს, არცა ვის აძლევ, საითკენაც ვინდა ვაფრინდები, საითკენაც ვინდა ვაქცევი. აქ ტიატრი არის, იქ მალაზია, იქ ბულვარი, ბულვარს ხომ ნუ იტყვი, სადაც ლამაზია სულ იქ დადის, როგორც თოვლი ისე თეთრები არიან; რომ კაცს არ უნდოდეს, თვალები კიდევ თავისას არ იშლიან, რომ შეეხედავ ხოლმე, როგორღაც ეს ძველი სისხლი ამემღვრევა და გამიახლდება ხოლმე, მამაჩემი არ წამიწყობდა.. შენ, შენ რაღას იტყვი, შენ პლუტო? მე მგონია შენცკი ჰა.. მე მგონია არ აცდინო? ქვეშ ქვეშ იყურები,

მაგრამ გიწნობ რაც მუსლი ხარ. (იციინის.)

გაბრიელ. ხა! ხა! ხა! კნიაზო ელიზბარ! ხა! ხა! ხა!..
ღმერთმან იცის.. როგორი ხუმარა ზრძანდებით.. ხა! ხა! ხა!
(ჰსცხვენნიან) ეგვი არა და კნიაზო! მტაბის ზემოთ, ახლა
მაღაზიები რომ გახლამსთ, თანჯრებში ასეთი სურათები ჰკიდია,
ზოგი ტიტველა, ზოგი ისე როგორღაც, რომ ღმერთმან
იცო კაცს ისე, როგორღაც მოუნდეს... ხა! ხა! ხა! იქნება
თქუპნც ნახეთ კნიაზო ელიზბარ?

ელიზბარ. ჰმ! ენახე და, სწორეთ ანგელოზები არინ ძმაო!
თითქო ცოცხლები იყენნო, გუმინ ერთს საათს უყურებდი
და თვალები ვერ მოვაშორე, ჩამდენიც მინდოდა მოვემო-
რებულვიყავ, იმდენი თვალები კიდევ იქით მირბოდნენ; იმ
წყეულებს როგორ დაუხატაეთ? რა მხარები აქტო, რა
გული!.. მარტო სუნთქვა აკლიათ წყეულებს... ვიდეკა ერთი
საათი, უყურე, უყურე, რომ არ იქნა მივაფურთხე; ფუ
მეთქი, ავიქნე კელი, წამოველი და ძლიეს მოვეშორე
ცოდვასა.. მეგონა ეს ეს არის შეთქი, ჩამოველ ცოტა
ქვემოთ, ახლა სხტა უარესი მაცდუნარი ენახე.. ერთს ქალს
მიედო ორი თითი პირზედ და იციინოდა.. ახლა იმას ჩა-
ეაჩერდი: უცქირე, უცქირე, და.. აი კრისტემ დასწყევლოს,
მამა ჩემი არ წამიწყმდეს საკვრეელია!.. აი ცხოვრება
ძმაო! ცხოვრება ინატროს კაცმა, ამისთანა!.. სოფელში?
არა, რას ნახე მამა შენი ნუ წავიწყმდება ნახირის
მეტსა! —

გაბრიელ. კნაზო ელიზბარ, ვითომც რა გგონიათ?..
თავის რიგზედ შეიძლება რომ ვსთქუათ, სოფელაც კარგია.
მითომ ის რილით არის ქალაქზედ ცუდი. იქ უფრო კაცი
ზოგჯერ კარგ დროს ატარებს!.. ხან თევზების დჭერაა, ხან
სანადიროთ წასვლა, ჰაერს ხომ ნუღარ იტყვი!

ელიზბარ. მერე ცოლი? ჰ? ხომ გაგიგია ცოლის შე-
რთვა, თვალეზედ ცოლის მიკერა არისო. რამდენი ეა-
ვებლახი ჰსდეს, ჩხუბი, ყალმაყალი!.. ეს ასე არ არის!.. ეს ასე
არ უნდა!.. ეს საქმე უფრო წაგებდნია! მიბრძანდი ერთი
ნახე და სცადე, ბევრსკი ასიამოვნებ ჩემს ანას ჰა.. უნდა
იცოდე რა მოთმინება უნდა ჰქონდეს კაცსა, რომ აიტანოს
რამდენი ნაირი ლანძღვა და თრევა.. აგერ თითქმის ოც
და ხუთი წელიწადია ყოველ დღე ჩხუბში და ყალმაყალ-
ში მოვდივართ.. (ამოიოხრებს) აგერ დღეს ხვალ ჯვარის
წერაც მომიხდება ქალისა... კვირიკე. ეი!.. ბიჭო!.. ჩაბუხი
გამიკეთე! ჩქარა!

გაბრიელ. (წამოხტება ტახტიდან და ჩაბუხს მივარდება
კელში რომ უჭირავს ელიზბარს,) მიბოძეთ თქუჲსნი ჭირიშე,
შე გაგიკეთებთ.

ელიზბარ. (წყენით) მენ მენტუკს დაჯექ ძმაო. ეს მენი
საქმე არ არის. ამისათვის მოსამსახურებია რიან.. მაღლობა ღმერთს,
ძალდით უმრავლესაი მიყრიან მინა.. ბძანების მეტი კი
არ მინდა, ეს არის ძნელი რომ აქ ერთის მეტი არა მყავს
თორემ, სწორეთ გითხრა არა ვარ ნაჩევეი ერთის მოსამ-

სახურის ყოლასა. მგრაშ რასა იქ ძმაო, ყოველთვის ხომ
რაც მოსამსახურები შეყვანან, კუღსხვით უკან არ ვიდეგნებ.
კვირიკე! (უსტვენს.)

გაბრიელ. კნიაზო ელიზბარ! კადეც დიდი ხანი ხომ არ
მოგიგვიანდებათ ქალაქში?

ელიზბარ. არ ვიცი ძმაო!.. სწორეთ გითხრახ არ ვიცი..
საქმებელა ჰკილია როდესაც მოვრჩები... დმერთმა უშველოს
არჟთინას-შეილს, კარგი გლენი შეყავს ერთი კომლი ამ ქა-
ლაქშო, მინამ ვარ არა კარგი ოთახში დამაყენა, მართალია
ერთის წლია ხარჯი ვაპატყე, მგრაშ, მანც კარგი სიყე-
თე მიყო... თუ საქმე მალე შეეასრულე, თავს დგაკრავთ
და ჩემს სოფელშივე გაეწე... განა არ იცი ძმაო! ჩემს სა-
ქეიფოთ არ ჩამოვსულეარ... ჩამოველი ჩემის შეილებისათვს,
ეგება რამ ალაგები უმოენო სადმე... (თავს იქნეეს.) იძახიან
დალოცვილები, შეილებიო! სწორეთ ცეცხლია შეილების
ყოლა, მერე ისიც ამ დროში!

გაბრიელ. ეგ დიახ მართალი გახლავთ, ემ აგრე გახლბ-
ესთ... ვითომც ანბობენ, რომ შეილები, არიან სწორეთ
ეგრე...

ელიზბარ ჰო, ძმაო და, მეც მანდა ვარ, რომ სწორეთ
ესე არის რასაც ვანბობ.. ზო, მითომ რა უნდა გეთქო
გაიზდებიან და მითომ გამამადგებიან ზო ძმაო! იმათ შესც-
ქირე, გაიზდებიანთქო და, მალე გაძლები! რას ანბობ შეილო,
თავიდარბას მეტო არა არის რა, -- ქეთობან უნდა ამოი-

ლო და შეინახო, თუნდა მოიპარო არ დაეძებენ, მამა ჩემი არ წამიწყდეს! ეს ბაბმაკი, ეს ლეჩაქიო, ეს წამოსასხმელი ვარო, ემმაკმა იცის და ქაჯმა რა უნდათ და რაები, კაცი რომ ვერას გაიგებს იმათ ჩაცმისა.. აი, შორს სად მიდიხარ, ჩემი სოფიო, ღღესაშეჩვილმეტეს წელიწადში • გააღაღა, ახლავე რომ გვირგვინი დავადგათ დრო აქტს. მაგრამ რას იტყვი ძმაო, რომ იცოდე რა საშინელი ანჩხლია, ახლო ვერ მიუღდება; მერე ეინ არის ამისი მიხეზი!.. დედა, სულ დედა, იმან გააფუჭა, იმან წაახდინა • მაგრამ ესუა უნდა ესთქუა, სწორეთ ანგელოზსა ჰგავს: მაღალი, წვრილი ტანი, მერე წელი, [კელით ანიშნებს) წელი სწორეთ აი ამაში ჩაჯდება. მერდი?.. მაგასკი წუ მკითხავ, ძმაო! სწორეთ თოვლია, ასე, რომ შეხედო გაიმება!.. რუსულს როგორ ლაპარაკობს, მე ხომ არეცი არა ძმაკ და, ერთხელ ერთ-მა სალდათმა გაიარა ჩტუნს სოფლისაკენ და იმას დაუწყო ლაპარაკი, ისე სხაპა—სხუპით ლაპარაკობს, რომ სულ ჰპარსამს! შენ გონია იათათ დამიჯდა იმისი ჰსწავლა თუ! ჩტუნნი ღუღლის შვლი სემენარიამი ნამყოფია, ჩტუნში დიაკნათ არის და ის ასწავლიდა, იმის სწავლისათჳ თითქმის ნახევარ ყბ და მამული ზალოგში მაქტს.. აი, ახლა ჩამოველი ჩემის პატარა ბაღლებსათჳ: ვანოსტჳ და პეტრესტჳ, ეგება პანციონში მიგაღებინო სადმე!.. აბა ძმაო! ახლა მენ ინგარიშე თუ რამდენი ხეეწნა და თავის დაკერა მმართებს • ჰაი იმას ეხეეწე, ჰაი აპასა • კიდევ კარგია, რომ კარგი მე-

გობრები მყვანან, თორემ თუ არა მყოლოდა, შენი შტე-
რი.. კვირიკე! მენ ეშმაკის შკლო, გიბრძანებ, ჩიბუხი მეთქი!

გაბრიელ. [კიდევ წამოხტება] მე დაუძახებ თქუტსნი ჭი-
რიმე ბიჭსა.

ელიზბარ. შოიცა საყვარელო, შოიცადე. ნუ გაირჯებით,
თვთონ შოეა ის შეჩვენებული. ეგ მოსამსახურები ძმაო,
სულ მაგისთანა ხალხნი არიან, ერთის თქმით ხომ ვერას
გააგონებ.. ეინ იცის სადა გდია ახლა ეზოში და ხეირინამს.
რამ დაშაეიწყებ, იმას ეანბობდი ძმაო! ხომ იცა რომ ახ-
ლანდელს დროში შეუწევენგლად არა იქნებარა.. შენ თითონ
ხომ კარგათ იცი.

გაბრიელ. [ოხრავს) ძნელია თქუტსნმა მზემ ახლანდელ
დროში ცხოვრება, თუ კაცს შემწე და მწყალობელი არა
ვინა ჰყავს. აი მე არა ვარ რომ ასე ბედხეირათ დავეთ-
რევი.

ელიზბარ. რომ გეუბნები!.. კარგია კიდევ რომ მე შე-
მწეებიცარი მყვანან და მწყალობლებიც, მადლობა ღმერთს!..
ყველა კაცი არ არის ჩემსავეთა და.. შემოძლიან კლენით
ეთქუტა რომ ჩემისთანა კაცი ამისთანაებში არა მგონია რომ
იყოს საღმე.. აი როგორც ახლა, ზგალითად გეტყვი..
ჩემი სანდრო, ჩემი სანდრო: (უღვაშებს დიდგულად იგრეხს,
გაივლის და გამოივლის.)

გაბრიელ. ნება მომეცით თქუტსნი ჭირიმე გკითხოთ, ვიწ
გაზღავეთ სანდრო?

ელისბარ ჰმ! ასე მგონია იცნობ შეტყი. განა არ იცი
ენ არის ალექსანდრე ივანიჩი! მენ დალოცვილო, ქალაქში
იმყოფები და იმასაც ვერ იცნობ?

გაბრიელ. (მოწიწებით.) ენ არ იცნობს იმასა, ის არ იც-
ნობს ჩემისთანას წერილს და ჩურჩუკა ხალხსა, თორემ
იმას! ენ არის ქალაქში იმისთანა, რომ არ იცნობდეს.
ღუბერსკის პროკურორს ალექსანდრე ივანიჩს! კაცო ღე-
ნერალია!

ელისბარ. ზო, ღიახ ჩემი სანდრო, ჩემი სანდრო! სამი-
ნელს კაცს ამბობენ, ქუტუცი თრთისო იმის ხიშისაგან,
იმისთანა ხარისხი თურმე აქუს. (ხელით აჩვენებს). ამ სიბ-
რტყე ჯუარი ჰყიდა თურმე ყელზედ. დალოცვილი რა
ჰყვიანი კაცი გამოვიდა! ჰა!

გაბრიელ. რასაკვრეელია დიბლ შენი ჰირიმე.

ელისბარ. მერე როგორა დგასო! რა სკამები და რა
მდივნები და, თურმე სულ გორგოლაჭებით, რომ საით-
კენაც გინდა წაიღებ მინუტში და წამოიღებ, ღმერთმანი
ეწივა მოგინდება. (აჩვენებს) ამოხერს ტანტიეთ კიარარის თურმე
სხტა და სხტა რალაეზიც ფიგურები, პორტეპიანი, რას
იტყვი თურმე რომ არა ჰქონდეს! აი ბედნიერება,
სულ მალოა და მაღლა აღის, ახლა ასეთს სიმაღლეზე არ-
ის რომ თვალები ძლივს მისწვდებიან.. სწორეთა ესტყუა
მე და ჩემს ღმერთმა, რომ ღირსებაცა აქუს.. ათას ხუთა-
სი თუმანი ბანკში თურმე აქუს.. ხუმრობი არ არ არის

ძმაო გაბო ამდენს ფულების ქონა.. როგორა აქუს. ვინ
იცის შფგ რაები ძეკს, მაგრამ იცა რა?ე და ის, ერთს ქე-
ეშაგებში ეწოლალოვართა. ერთი პერანგი გეცმა, თათქის
ერთი წილებიც კი გეცმია.. საკვირველია, ახლაცუ თვალთ
წინ მიდგას, რომ მეტყუადა ხოლმე: რა არის წლები მათ-
ხოვო, ჩამეტევა, ერთ ნაირი ფეხი გეაქსო, შინადგან გარეთ
ჭერ გაესულვარო, ჩემი წალები ძველი არისო, მცხენიან
ვერ ჩამიცომაო. მეც ვეტყუადი ხოლმე. ყოველ დღე ილაჯს
მიწყევტამ სანდრო მეტქი, მენ რომ ღარიბი იყო, ჩემი რა
ბრალი არის მეტქი. მაგრამ რას ექმოდო, უკანასკნელ პერანგს
გაეძრობდი და მიეცემდი ხოლმე.. ფულების სესხებას ხომ
ნულარ მეტყვი, ერთ აბჯობით, ორ აბჯობით, მესესხებოდა.
მეც ყოველთვის ვაძლევდი ხოლმე. თავში ხომ ვინ იცის
რამდენს დაეარტყაედი ხოლმე.. ასე ვექცეოდი ჩემს სანდროს,
რომ ათას წილად მენზედ ცუდად.

გაბრიელ. (გაკვირვებული თავს იქნევს.) აბა! თქვენი ჭი-
რიმე კნიაზო ელიზბარ, მაგას როგორ მოვიფიქრებდი.?

ელიზბარ. მას რომ გეუბნები!..კვირიკე!..დასწყევლოს ღმე-
რთმა! კვირიკე! აბა თუ გაიგონოს. მამა ჩემი არწამიწყედება
სულ კბილებს დავალეწ. ბიჭო! ყრუ ხარ.? ჩიბუსი ჩიბუსი!
ჩიბუსი მეტქი!

გამოსვლა 2.

[კვირიკე დაბლევჯილის ტანისამოსით და თმა აბურტყული

შემოვა და კარებთან აიტყუება.)

კვირიკე მოწყენილის სახით) რას მიბრძანებთ შენიჭირიმე!
ელიზბარ [ჯავრობით]

შენ უმგზავსის შვილო, სად ეგდე.. (დატანებით) რას მი-
ბრძანებდით? ღმერთმან ნუ იცის მკითხავეის თავი რასაც
გობრძანებდი.. ბიჭო! ვირის ყურები ხომ არ გაბია..! ხრინწი
გამიწყდა შვილო მენის ყვირილით?.. მაგისათვის გაჭმეე პურს
და გინახამ, რომ აგრე უხიაკათ იქვეევი. (გაბრიელს მიუ-
ბრუნდება.) ღბსე ერთი მამაშენი ნუ წაგიწყდება, თუ რო-
გორ ხესავით გამემებული დგას? თითქო სიზმარში არისო!
შე შეჩვენებულო, ხომ არ გინდა რომ გამოგადეიძო და
გონს მოგიყვანო?

კვირიკე. რაო შენი ჭირიმე?.. რას მიბრძანებდი!

ელიზბარ. აზისათვის რომ ეგ შენი ვირული ქცევა ენა-
ხო?.. არა შე თავს ლაფ დასხმულო, ბქამდინ რით ვერ
მიხტუდი სამსახურსა?, ჩემთან პირუტყვე-ცვი გონებაში ჩაე-
რდება და მენ რა ღმერთი გაგიწყრა?.. გამოკეთე ჩიბუხი?
შე ბრიყო.

(კვირიკე მივა კუთხეში, ბუხრის თავიდან აიღებს თამ-
ბაქოს ქისასა, გააგებს ჩიბუხსა, ცეცხლს გაშოიღებს ბუხ-
რიდგან, ჯერ ოვთან მოსწევს, მერე თავისის კალთით
თავს მოწმენდს და მიუტანს ელიზბარს, რომელიცა გამო-
ართმევს, ტახტზედ ჩამოჯდება და რა ბოლს გამოუშვებს
პირიდან, პირდაპირ ბოლს კვირიკეს თავლებში ჰსცემს —

კვირივე თვალეზზედ კელს ისომს და ახველებს. ელიზბარკი იცინის.

ელიზბარ. ერთი კაცმა შეხედოს ნეტარ თო რასა გაეს!. სწორეთ ვირია დიდყურა.. შენ ნუ მამიკულები!.. ნეტავი კაცს მაინცა გვანდეს.. ერთი ჩაახედე მაინც სარკემი რასა გეხარ?.. (უფრო და უფრო იცინის.)

კვირივე, (თავს მოიფხანს] აბა მაშ შენი ჭირიმე, მიბრძანე ვისა ვგვევარ?.. კაცო არა ვარ თუ?.. მაშ რა ვარ თუ კაცი არა ვარ?..

ელიზბარ. [იცინის] ვირი.

კვირივე. ვირი!.. ხელამე. (იქექება] ხელამ რას მეუბნება. ეგ შენი ჭირიმე, როგორღაც ვერ მოღას, შენი ნება განლამსთ. მაგრამ (თავს იქნევს). არა შენი ჭირიმე, იქნება სხუას ვისმესკი ვგვანდე, მაგრამ ვირსკი არა ვგვევარ!.. ვირსა შენი ჭირიმე, ოთხი ფეხი აქუს, გრძელი ყურები აქუს.

ელიზბარ. [კესკასებს.] შენ ვირსა რითი სჯობახარ?.. შენ იშ ნაირი ზარმაცო და დაშეებული პირუტყვი არა ხარ?

კვირივე. ძალიან კარვს ვისმეს შემადარე ჰა, აბა რა არის ვირი შენი ჭირიმე? ვირი ვირი არის. ვირსა ქკევაც როგორღაც სხუა ნაირი აქუს. ვირსა თამამობაც და ხტომაც არ შეუძლიან.

(რა ამას იტყვის შემოტრიალდება და მერგ შესტებ შემოხტება და თან ბრიკულად იღრჭება.)

ელიზბარ. ჰო. აბა აბა, ერთი კიდეე [იციანის ძალიან, ტამს უკრამს და იძახის.] ჰო, აი ბარაქლავ ხელაე, ვირიკი არა და ახლა ვირს კიდეე გადააჭარბე. (მილა და გაიხედამს გზართ.) ოჰ, შუა ღლე გამხდარა, შენი მტერი, ჩემს სანდროსთან უნდა მივიდე სანახაეთ, მაგრამ ანობენ თუ არ თერთმეტ საათზედ არაეის არ მიიღებს ხოლმეო. [კვირიკეს.] კარგი სულელო, გეყოფა, ბრიყული ხტობა, თუ კაცმა ნება მოგცა მაგის მეტი ხომ არ გინდა.. ტანისამოსი მოიტა ჩაეიცო ჩქარა.

(კვირიკე გაეა.)

გაბრიელ. [მოწიწებით მიუახლოვდება ელიზბარს] მე, თქუნი ჭირიმე კნიახო ელიზბარ! თქუტნთან ერთი სათხოვარი მაქუს. თქუტნა შენი ჭირიმე, ყოველთჳს ჩემი მფარველი, შემწე და მწყალობელი ბრძანებულხართ. [მომტირაასლის ხმით, წუწუნით] მინამ პირმი სული მიღვას, არ დამაეიწყდება თქუტნი სიკეთე. თქუტნგნით შეუწყნარებელი მოგედე, თუ ჯაგიეიწყუთ სიკუდილამდინი. მეორე მამის აღავს მეგულებით და ყოველთჳს ღჳერთს ევედრები და ეთხოე თქუტნს სიცოცხლესა.

ელიზბარ. რა ამბაეია ძმაო გაბო? მითხარი რაში შემადლიან გამოგადგე?

გაბრიელ! თუ ნებას მიბოძებთ თქუენი ჭირიმე, მოგახსენებთ. (თან ეიცამცნდირს ისწორებს.)

ელიზბარ. მითხარი ძმაო, მითხარ. პირ და პირ მითხარი.

ხო იცი პირდაპირ თქმა მიუჭარს, მე ყოველთვის მოხარული ვარ, თუკი რამ შემძლიან კეთილი საქმე ექნა, შეღწეობა მიეცე ჭისმეს, თუკი რამ გამომივა ხელითგან! ამასა ქრისტიანობრივი მოვლელიბაცა მოითხოვს.

გაბრიელ. ყურის გაება შენი ჭირიმე.. ჩემი ერთგულეობა და ბეჯითი სიარული სამსახურში, მგონია რომ მოგეხსენებოდეს მთაერობასა და, თქუტუნ ნუ მოუკუტდებით ჩემს თავსა, ღმერთს გეფიცებით, ჯამაგირი ისე ცოტა მაქუტს, რომ ხარაზიც ვერ იცხოვრებს იმითი.. კიდევ კარგია, რომ თქუტუნისთანს მალაღს გვამს, ზოგჯერ ან არზა ექნება, ან კოპიო რისამე, გაღუწერ ხოლმე და ცოტას რასმე მამცემენ, იმითი რის ყოფით ვარჩენ თავსა, თორემ თუ ისიც არ იყოს. თქუტუნი მტერი, რაც ჩემი საქმე იქნება.. მათ მალაღ-პატროსნების ალექსანდრ ივანიჩის სასაქართველოში მოვახსენებენ ეკანცია არისო სტოლნაჩალნიკის პომოშნიკისა.. რადგანც თქუტუნი ჭირიმე ეგრეთი მეგობარი ბრძანებულხართ მათ მალაღკეთილშობილებისა, თქუტუნთუა ერთის სიტყვს დახარჯუა ჩემ საქმეზედ, იმასთან არაფერი განლაშსთ..

ელაზბარ. ბატონი ბრძანდები, ძმაო, ბატონი. მე ასე მეგონა ერთ დიდს რასმეს შემამკვეთავდი მეთქი.. ეს რა არის, დიდი სიხარულით ჩემო ძმაო.. ჰმ! რასაკვრველია ჩემი სანდრო, მაგისტანას მტირეს საქმეს დიდის სიხარულით ამისრულეპს.. შენ დალოცვილო, ასე მეგონა

იმისთანა სათხოვარი გქონდა, რომ აღსრულდებოდა ძნელი იქნებოდა.. ეგ ადელი იყო გამო, ხათრიჯამი იყავ რომ უთუოთ გაგირიგებ ჩემ სანდროსთან (გაბრიელ მდაბლად თავს უკრავს). აჲ დროე, დროე! აჰა. ერთს ქტუშსაგებში გეძინა ხოლმე, ერთი წაღა გეცევა ხოლმე!.. ეს მგონია დიდს რასმეს ნიშნავს.. ეთხოვეო რამე ჩემ სანდროს და არ ამისრულოს!. ეჲ შენს ელიზბარს.. ახლა შენი მტერი.. რაკი მნახავს.. რა გაოცდება!. მომიყვება, დამიწყებს საუბარს.. აი რისგან არის! რა წყალმა მოგაგდო ჩუშნენ?. რა სუქმეს გაუღლია.. როდის ჩამოხველ!. როდის წახვალ? დიდხანს დარჩებით ქალაქში?. ახლა შენ, მაშინ უყურე, ძველს მღგომიარობას რომ მოიგონებს!.. მე ცერემონი და რაღაებიც არ მიყვარს. პირდაპირ ვეცყვი მგობრულად. „წაიყვანე ძმავ ჩემო ბაღდადი მეთქო, რაც გინდა უყავ, მომიცია მეთქო, გინდ კაპუზში გგზავნე, გინდ პანციონში. სადაც შენი ნება იყოს და როგორც გინდოდეს მეთქო.. (ცოტას ხანს დაჩუმდება,) მერე რასაკურეელია, შენთვისაცა ეთხოვე...

გაბრიელ გმადლობთ თქუშნი ჭარიმე, ღმერთმან თქუშნი თაგი მიცოცხლოს.. ღმერთმან თქუშნი წყალობა ნუ მომიშალოს. [ღმებს დახეულს შლიაპას.]

ელიზბარ. მშუღობით ძმავ, მშუღობით, გამარჯობით, (გაბრიელ გავა.)

ელიზბარ. [მარტო ოთახში გაივლის, გამოივლის და

...აგოსა.) ვაჟო! ე სხვებისთვისა ვცდილ
თავისთვის ვეცადო რასმეს.. ამაზედ კარგი დრო სადღა მემ-
ხვდება.. ეა შენს ბიჭს. ვაჟო მივალ და ჩემს სანდროს,
ჩემთვის ერთს რასმეს ალაგსა ვთხოვ ქალაქში.. რა უყოთ
თუ რუსული არ ვიცი.. თუკა ალაგს მომცემს სადმე, განა
ისკი არ შეუძლიან იოლათაც წამიღოს.. მითომ რა ჩემზედ
კარგები არიან მდივანბეგების პერეოჩიკები.. ეს კარგი ფიქ-
რი მომივიდა.. ღმერთსა ვფიცავ კარგი ფიქრი მომივიდა!..
არა, სანდროსათვის, მითომც რა დიდი საქმე არის, იმისთანას
პატროსანისა, იმ გაერ ხარისხის მქონებლისათვ; ჩემისთანას
კაცს რომ საქმე გაურიგოს, ვითომც გაუფურთხებია! კარგი
მოთხო აღგილი, კარგა ჯამაგირი.. ანბობენ ვითომც, შემის
ფულსა, სხლისას, თუ სამთლისა ეძლევათო.. მოსამსახუ-
რე იმათი კი ჩემთვის საჭირო არ არის.. თუ ენებებათ
მე თითონ მივართმეე.. ძალთ უმჩაეღესნი მიყრიან სახ-
ლში.. ცოტას აქა იქ ავასხლეტრასმეს კიდევ, არ შეიძლება
რომ ეს არ იყოს, მამა პაპური ჩვეულება არის... ჰაჰ თუ.
წამოვა ზეაფი სიმდიდრისა და წამამაწეები თავზედ.. რასაყ-
ვირეელია რომ ჩემს სოფიკას მაშინ კარგს კაცს მივცემ..
მე კი ვერ გავმართამ ბალებსა. აი, სიცოცლე გაქვს, ელი-
ზბარმა დაიწყოს მაშინ ცხოვრე შესაფერი.

(კვირიკეს შემოაქვს კაბა, ჩააცმევს და ელიზბარ გასვლ-
ას რომ დააპირებს ფარდა ჩამოეშვებ.

ი. კერესელიძე.

ლოტო და იმის მოქმედება ოჯახზედ.

დინ, — წარსულს ცისკრის ნუმერში ლაბარაჟი მქონდა
ლოტოზე, რომელიცა ასე უწყებლოდ ღუბავს ჩტუნ სახლს,
რომელიცა ასე სასტიკად აუბედურებს ჩტუნ წგრილ შკლებს;
განა ჩტუნ სახლის უფალს, (ახლანდელს დროში ხომ ქა-
ლი შექნილა, სახლის უფლად] იმდენი გრძნობა აქტუ-
იფიქროს შკლის კეთილად აღზრდისათვის? განა იმას ის
გული აქტს, რომ შესტკიედეს თავის საღმრთო მეუღლის
ქმრისათვის, რომელიცა ზრთელი დღე ატარებს თავის ცხო-
ვრებას იმ ზრუნვაში, რომ მოიპოვოს და გამოკვებოს თავ-
ვისი წგრილ შკლი და ცოლი, რომელიცა მეუბრალებლად
ანიავებს ლოტოზედ. იქნება ჩემო საყურელო მკითხველო
გაჭკვირდე და სთქუა, არაჲინ მინახავს იმისთანა ქალი,
რომელიცა ლოტოზედ ანიავებდეს ქმრის ოფლსაო? თუ
არა გჯერავს, მაშ მე შენ გეტყვი:

როგორც წარსულს ნუმერში ვთქვი, გათენდა დილა
თუ არა, — იმათი დილა ხომ ან ათი საათია, ან თერთმეტი,
ჯერ ქვეშაგებში, ერთი ორჯელ თუ სამჯერ გადატრიალ-
გადმოტრიალდება, ეს იცით, რათა, მკითხველო, ამისათვის
რომ ეზარება ადგომა, მეტის უძილობით, მეტის ჩიჩინით,
რომელიცა გამოუვლია იმ ღამეს, ისე მოუწყვეტავს, რომ
წამოდგომა ეზარება; — მაგრამ, რა აგონდება, იმ დღეს სა-
ღამოზე კიდევ სხუა ალაგს ლოტოზედ წასვლა, ის მოგო-
ნება, თავის ანდამატის ძალით, წამოსომს ქუტსმსაგებში,
აბა სცენა რომ ახლა აქ არის! მე ვიცი ერთი სამოცი
წლის დედაკაცი, რომელსაცა პირში ერთი კბილი აღარ
აქვს და რომელიცა ისე გატაცებულია ამ წყეულს თამა-
შობაში, და ისე გალოთებულს ამ ლოტოთი, რომ ბევრ-
ჯელ მრთელი დღე გაუთენებია და გათენებასაც ისე მი-
ძინებია, საღამომდინ, რომ არა სკოდნია, ის დღე ღრუ-
ბლიანი იყო, თუ უღრუბლო. დიახ, წამოჯდნა ქვეშაგებში
ეს ლოტოს მოტრფე და დაუძახა თავის გოგოს სულე-
ლისაზარას, ერთა საათა პარის დაბანას, სანსუნებლების
წაცხობას და თავის კარცხნას უნდება, — გახდა თორმეტი
საათი, — ახლა, საცოდავი გოგო, შედის და გადის, შემო-
აქვს. ნაირნაირი თავსაკრავი, ხან ერთს შემოიკრავს თავზედ
ხან მეორეს, იმისი უზრუნველი ქალბატონი, იხედება სარ-
კეში, ჰკითხავს გოგოს, რომელი უფრო უხდება და ბოლოს
რის ყოფით და ანბით რა მოირთვება და წამოდგება, სა-

ათს უყურებს, როდის დაღამდება! ძალიან ბევრი, რა არ გააკეთა სახლისათვის! ბევრს დაეძებს ეს სახლს, ან კარს ისიც არ იცის, იმ დღეს სადილათ რა აქტის, არც ის იცი უკეთდება რამე, თუ? არა კმრისა ხომ, თუ ჰყავს, კმარი როდის გაეიდა ან რა გუნებაზედ, ან ჩაი მიიღო, ან ჰკმა რამე, თქვენ არ მამიკდეთ, ის ისე გაცივებულია, სახლის მდგომარეობაზე, როგორც თქვენ ჩემო მკითხველო, სპარსეთას შახის სახლკარიბნობაზე, როგორ გგონიათ მკითხველო, ეს უბედურება არ არის? ეს ისეთი მანებელი კირი არ არის, რომელიცა, სახლს საძარკველიანათ ამოაგდებს? ახლა ვაი იმისი ბრალი, სადღაც სმირად ლოტოს თამაშობენ, ვის სახლშიაც იკრიბებიან, მაგრამ ეს რა ვთქვი, იმას ეს სიხარულათაც მიანჩნია და! თქვენ რა გგონიათ, მასპინძელს ქალს როგორ დაუჯდეს, იმ ღამის ლოტოზედ მიწვევა? უკანასკნელი, რომ ვთქვით, კიდევ დაჯდება, ხუთი თუმანი და ეს ფული იქნება ჯამაგირიც არ არის იმის კმრისა; მაგრამ ბევრი წყარო სხტა არის ქრესყანაზედ! დიახ, მასპინძელი ამზადებს ოთახებს იმ ღამისათვის; ზალაში ადგმევენებს, ორ პირად გრძელ სტოლებს, კედლებზედ აც და სტოლებზედაც ბარე ორმოცამდინ კარტოფალის სამთლებს სდგამენ და ურჭობენ ლურსამებს; მეორე ოთახში სდგას აგრეთვე ერთი გრძელი სტოლი, რომელზედაც თავსა და ბოლოს ორის დიდის ბლუდით, სდგას ახალციხურის ეაშლით და მსხალით სხტა ბლუდები, და ზედ აწყევია ყუ-

რძენი, ზღმარტლი, ხმელი ხილი, რა ერთიცა გსურთ .. დე-
კემბრის თვეა, და კარგი მსუქანი ნესებოც, გაზელის ლი-
მონადები, (ორა! ესეც გახლავთ, ქალებო!) მუ'რბა? კან:ლამ
არ ღმამეიწყდა! ხუთნაირი; რისაც გნებათ! კერინჩხისაც
კი, ჭემმარიტათ! თორემ, ნიგვზისა, ალუბლისა, ბაღისა და
სხუა და სხუა .. მაშ? თავი არ გამოიჩინოს? მაშ ამ თავის
გამოჩენას, მრთელი თვის, თავის ქმრის ჯამაგირი, ერთ
ღამესეე არ შესწიროს? სუყეელა კარგი ჩქმო მასპინძლო,
ლოტოს მოტრფეე, კელუცო ქალო, და, ეს როგორღა
დაგაეიწყდა, რომ თქუტუნ აჭრელებულა სტოლს მოაკელით
პრასა. ოჰ, რა დაგიმადლებდით, ეს პრასაცა გქონდათ, — ამ
პრასას საკურეელი თუხება ბქუტს, შეუძლებელია ვინცა სჭამს
ძილი არ მოჰგეაროს, და ძილას მოგერიტ, ეგება ჩემი
სახლის უფროსი, ცოტა მოადრეოთ დამიბრუნდეს ხოლმე
შენა. ჯერ ერთი ესა, რომ ორი სამი მანეთით წაგებას
გადამირჩება, და მეორე ეს, რომ ცოტა მოადრეოთ მოხედავს
ჩემ წერილ შვლებს, რომელთშიაც, ზოგჯერ მოხდება ხო-
ლმე, რომ ერთ ერთი, ავთ არას, და მეტის სიცხით,
რალაცას ბოდბეს, არა ჰყავს ახლო მშობელი რომ დაუ-
ძანოს:დედა! და დედის ხმის გაცემით, ალერსით, შეუმსუბუქდეს
სენი! მაგრამ სად არის ახლა ის ნეტარი სახლი, რომელს
სახლშიაც დედანი მოიჭირებდნენ შვლებისათვის, და თუ არის ეს
ნეტარი სახლი, ეს არის, ის სახლი, არა ერთი, — რამდენიმე,
რომელთაც შეენატრი დარომელნიცა ვრიღებიან, შუათანა ვრი

რომელნიცა ასე გატაცებულები არიან ლოტოში... შეიყარ-
ნე, თითო ოროლნი, — მოდიან შეიდი თუ რეა საათიდან,
ერთი ისე მჩიარულების სახით, თითქოს საქვეყნოდ კეთილ
საქმეზედ, მოსალაპარაკებლათაო; ბოლოს სულ რომ მოგრო-
სდებიან, ბევრჯელ სამოცამდინ შეიყრებიან, — დაიწყებენ;
არის ერთი ყაყანი, ალიაქოთი, ზოგი ხუმრობს თანა, ზოგი
ჩხუბობს, ზოგი დაიცილება, ზოგი ტირის თითქვის, რომ
აგებს, ზოგი კიდევ მეორე ოთახისაკენ იყურება, მოვიდეს
ქჩარა დრო, რომ შევიდნენ და ჩანთქონ, ხილი-მილი
ზედაც ლიშონადი დაყოლონ. — ვაი შენს ბიჭს, კინალამ
არ დამაეიწყდა! ვაი იმ ქალის ბრალა, რომელ ქალსაც
ზედ ხუთი მანეთის მეტი არა აქუს. ახლა ხომ გსეც „მო-
დნათ, შემოვიდა, რომ სამ თუმანზედ ნაკლებს ან ვინც
წააგებს, ან ვინც მოიგებს, დიდი სირცხვილია, — მომხდარა
ბევრჯელ, ამ ხუთის მანეთის პატრონს, ეს ხუთი მანეთი
რომ წაუგია, თამამობისთვის თავი არ დაუნებებია იმ ჰაზრით,
ეგება: დავიბრუნო წანაგებიო, ნაცვლად დაბრუნებისა, ერთი
და ორი კიდევ იმოღენა წაუვი; როცა ბოლოს მოუთხო-
ვნიათ ფული და გასწორებას ანგარიშში შესულან, არა
ჰქონია, მიეცა უთხოვნი დაცდა, იმათ ეს არ უქნიათ, მო-
სელიათ ერთი დიდი ჩხუბი, ისეთი ჩხუბი რომ ვაშლიც
დაეიწყებია, მსხალიც ხმელი ხილიც, ლიშონადიც — ბევრი
გლეჯა და წაწის მემდგომს ან თავსახვევი მოუხსნიათ ან
ბეჭედი წაუძერიათ და სხუა რამ და გატაცვნილი შინ

გაუსტუმრებიით! აფსუს მშტსნიერებაე, რომ ლოტოს წყა-
ლობით ასე დამღაბლებასაკვი მიეცემით ხოლმე... იქნება,
ბეგრმა არ იცოდეს და ამ წყეულს ლოტოს ისეთი საქმე
მოუხდენია, რომ ერთის აბაზის წაგებისათჳს. ისეთი ჩხუბი
შექნილა, რომ ეს ჩხუბი დასრულებულა იმ გვარ მომკუტ-
დინებელ ცოდვად, რომ ეთქუბათ, მსმენელმა ყურგზედ
თითი უნდა დაიცუბას..

ახლა ერთი ესეცა ვსთქუათ, ეს ჩტსნი ლაბარაკი, ეს
ჩტსნი წერა მოქმედებს რასმეს? — სრულებით არაფერს...
ერთს დასაღუბავს ლოტოს წვეულებაში; სადაც ბეგრი
ლიმონადიც დაღეულა და ბეგრი სანოვანეც მიუღიათ.
თურმე შუალბმე რომ მოახლოვდა, მამლის ყივილი რომ
შემოესმათ, ერთმა შეუბოვარმა ქალმა წამოიძახა „ახლაკი
დრო არის დავიმალნეთ ქალებოვო, თბეხედის მამალმა,
იყივლაო!“ დიახ, ლოტოს მოტრფენო, მე ისეთი მამალი
ვარ, რომელიც ღამით თქტსთან ეიმყოფები, ჩემის უჩინ-
მაჩინის ქუდით, ყოველს თქტსნს მოქმედებას ეწონაე,
ეწერ, რადგანც ჩემი ვბლია, ყოველი ბოროტი საქტსენოდ
გამოვსთქუა, რომ ეგების ეშველოს ჩტსნ საწყალ ქართე-
ლების მდგომარეობას. — იტყვიო, ჩტსნთან რა საქმე გაქვსო,
თქტსნთანა მაქტს საქმე, მაშ სხტა ვისთან? მე და თქტს
ერთ საზოგადოებას შეეაღვენთ; მე და თქტსნ, ესე ი
ჩემის თანა მოძმეებით, ერთს აგებულებას შეეაღვენთ. იმ
აგებულებას, რომელიცა იტკიეებს რამდენიმე თბვისტანის

ასოს, და ამ სწეულის ასოსათვის, მაღამო არის საჭირო; ცდილობთ, თქვენს სიყურადღებოსათვის, ეგები როგორმე უშველოთ იმ სენს, რომელიცა ასე ღუპავს ჩვენს ოჯახს.

ერთს უთხარი, ნებას რათ აძლევთ, რომ თქვენს სახლობა ლოტოს თამაშობს მეთქი? მიპასუხა, როდესაც მე სოფლად გამიგულდებნო, მაშინ გამართამენ სოლომო!.. ეს ვერაფერი თქმა არის, შემდგომში, დაფაქტიცებ, რომ ბევრში ქმრებიც არიან დამნაშავენი, რომ სახლობა ასე უპოვრად იქცევა.

ან, მართლა, როგორა ებედავ, ლოტოს ქალებზედ ლაპარაკსა, ჩვენს ხომ მათის წყალობითა ესცხოვრობთ; როგორც მოგახსენებენ; ამხედ, ამას მოეხსენებთ, რომ რაც აქამდინ, თავხედისათვის უგზავნიათ, იმას ნულარ გამოგზავნიან? ან თითონ რომ არ აბადიათ რა ისე გაუფხვცია ლოტოს თამაშობას, სხუას ვის რას მისცემენ, ნეტარ იციან კეთილი და საქტყუნო საქმე რომელია? ეჰ, ბევრი მბატეს სათქმელი, დრო მოვა, სულ ერთიან გამოვსტყუამთ, ჩვენს არავის დაეზავათ, თუ ბოროტება და ქტყუნის საენებელი რამ შეენიშნეთ. ჯერ ეს იკმარეთ.

თახედი.

